

DE VITA
PEIRESKII
LIBER PRIMVS.

PRINCIPIO genus Peireskio fuit ex perantiquo illo Fabriorum, seu Fabriciorum stemmate, quod Pisis in Italia oriundum, translatum est in hanc Prouinciam, à tempore vsque Diui Ludouici, ac partus salutiferi anno supra millesimum ducentesimo quinquagesimo quarto. Memorant enim Hugonem Fabrium inter Pisanos nobiles militiae illi sacrae adscriptos, fuisse à Sancto Principe in Prouinciae oras deductum, cum ex Oriente rediens appulit Areas, seu Hieras, Olbiam scilicet antiquorum. Ille cum morbo detentus fuisset, & à discedente Rege commendatus, ea fuit apud viros primores auctoritate, & gratia, vt contententium de arcis, & ciuitatis dominio dissidia composuerit, ductaque deinceps ex stirpe Sollerienfi coniuge, fixam Areis statuerit sedé. Loco deinde cooptato in patrimonium Principis, praefectus ipsi legitur anno saeculi illius septua-

B ij

gesimo à Carolo primo Comite Prouinciæ, ac Rege Siciliae, cui non minùs fuit, quàm Ludouico germano carus. Cœpit subinde ciuitatem, castrumque variè communire; sed absoluit opus Aycardus eius filius, relicta ex nomine suo vni portarum nuncupatione, quæ etiam - num vocabulo corrupto dicitur Cafabria. Natus Hugoni præter Aycardum filius alio nomine Paulus, qui fuit à Carolo secundo maior Massiliæ Iudex creatus: itémque alio nomine Guillelmus, qui ex variis peregrinationibus redux, auctor fuit Xenodochij, in quo peregrini cuntes, redeuntésque ex Palæstina curarentur. Sed, vt compendium faciam, successit deinceps nobilis progenies, armis, literis, pietate conspicua; cum subiecto ipsi per propagines, ætatésque varias dominio Regij, Spinosa, Gramusa, San-Iuliani, San-Iancti, San-Laurentij, Lauerna, Calasi, Petrisi, Valauesi, Riantij. Enimuerò taceri non debet abnepos Aycardi Antonius, ad quem, & ad Raymondum filium existant, legunturque apud Nostradamum humanissimæ Renati Regis literæ, cum sese ante ducentos annos ad Neapolitanam expeditionem compararet. Fuerat Raymondus à puero vnà cum Renato in Ludouici secundi aula educatus; natusque est illi, præter Antonium, Amedeus, qui, quòd esset natu posterior, ideo familiæ insignibus, seu Leoni furuo in scuto aureo lemniscum coccineum adiecit. Legitur is quoque Arearum præfectus, & Carolo tertio, cui Rex Franciæ breui successit, intimè notus. Ab hocce autem familia rursus in duos ramos diuisa est: siquidem ipsi fuere duo filij, alter Fulco, alter

Guillelmus; ambo & peritiâ armorum, & prudentiâ iuris instructi. Quippe, cum primùm in expeditione Pedemontana militassent, sese ab ipso reditu excolendo iuri totos addixerunt. Nam Guillelmus quidem natu minor, à magno auunculo Elziario Portanerio Brinonienfi, viro literato adoptatus, concessit iuris discendi causâ Aureliam, & Auaricum; ductâque vxore Aruernate, in ea regione pedem fixit, & gratitudinis ergò insignia Portaneriæ domus assumpsit; in scuto nempe cæruleo fasciâque, & rolas argenteas. Reliquit porrò præter Hugonem iurisconsultum celebrem, filium alium nomine Ioannem, patrem Ioannis alterius, à quo procreatus Ioannes alius parens fuit Ioannis illius, qui iam Libellorum supplicum Magister, heroïnas habet germanas, tum Magdalenam Petro Seguierio, per-illustri Franciæ Cancellario; tum Mariam, viro generoso Philiberto Pompadorio Lemouicum Proregi nuptam. At Fulco, ex quo supremus Senatus vnâ cum nascente superiore sæculo Aquis-Sextiis creatus fuit, maxima cum laude causas perorauit, factûsque sæpiùs Prouinciæ procuratoribus Assessor, destinatus non semel fuit ad Ludouicum duodecimum, itémque ad Franciscum primum. Is, Fulconis eruditione, & probitate perspecta, Senatorem esse mero nutu iussit, anno eiusdem sæculi supra trigesimum secundo; & cum Carolus Imperator immineret Prouinciæ, Annæo Mon-morantio Regiæ militiæ Præfecto consiliarium dedit. Memorabile porrò est, fuisse eum auctorem salutaris consilij, quo Mon-morantius regium Archium in

Baulciensem transtulit arcem : sic enim pretiosa illa tabularia euasere id , quod fuit à Sabaudò deinceps Aquensi Palatio illatum incendium. Quin-etiam cùm non posset vrbs Imperatoris copiis obstare, secessus auctor ciuibus fuit, & ne quid ex ea subsidij residuum fieret hostibus, ita ad pessundandum cibaria, cæteraque hortari cœpit, vt primus & horrea in puteum, & vasa vinaria, ac olearia in angiportum effuderit. Fulcone defuncto, admissus est Nicolaus filius in dignitatem Senatoriam anno sæculi quadragesimo quinto. Innotuit huius quoque virtus non modò Proregi Claudio Sabaudò Teudæ Comiti; sed ipsi etiã Carolo IX. qui Senatu interdicto, missaque in locum illius summorum Iudicum decuriâ, conscriptum decuriæ Nicolaum voluit, & Carolo ipsius fratri, postquam per expeditionem Corsicanã copias deduxit, seseque strenuissimè gessit, concessit vltro dominium, & proprietatem Brigantij. Iam, vt accedamus ad Peireskij patrem, reliquit Nicolaus duos filios, Claudium nempe, & Reginaldum. Fuit autem Claudius corpore pusillo, ac infirmo quidem; sed animo tamen planè generoso, atque vegeto; adeò vt ab anno vsque eius sæculi septuagesimo secundo, quo paterna, atque auita dignitate donatus est, magni in Senatu & tota Prouincia fuerit nominis, ac Henrico Engolismensi magno Melitensium Francorum Priori, Proregique eximiè carus. Reginaldus verò innutritus à puero apud Ducissam Ferrariæ Renatam Ludouici duodecimi filiam, cùm illa exigeret senium Montargirij dedit se deinceps iuri excolendo, allectusque est sub-

fidiorum, sacrique patrimonij comitibus, & rationalibus Magistris. Cùm incidissent autem illa heno-
tica factionis difficillima tempora, perstitit constans
vnà cum fratre, in fide Regi debita, & (quod Bernar-
dus Nogaretius Valletanus tum Prorex magni æsti-
mauit) Arcarum arcem, atque adeò totam illam
oram à Sabaudo desciscere, auctoritate sua curauit.
Porro cùm frater viueret cœlebs, duxit ipse in coniu-
gem Margaretam Bompariam, quæ ex paterna stirpe
equites, & præfides habuit; ex materna verò ad fa-
miliam Vallevoriam, Forbinâmque attinuit. Fando
verò accepimus fuisse illam forma adeò eleganti, &
composita, vt Catharina Medicea Regum mater,
cùm Aquis-Sextiis inuiseretur à nobilibus sceminis,
ipsam vnã delegerit, quam suo osculo dignaretur.
Is itaque fuit Reginaldus Fabrius, hæc Margareta
Bomparia, quos Peireskius noster parentes agnouit.
Quoniam verò editus est in lucem Belgenferij; ideò
sciendum hoc oppidum situm esse in perangusta, sed
peramœna tamen valle, quam Gapellus fluuiolus in-
terfluens etiam diuitem facit. Distat heinc Tolone,
heinc Areis eodem, quo illæ quoque vrbes inter se di-
stant interuallo; milliarium vt putà prouincialium
trium: & cùm vtrique ad Boream sit, vtrique etiam
aëris bonitate longè præcellit. Fecerat vicinia, vt ma-
iores illi Areis commorantes, tum aliquot prædia in
eo oppido quærent, tum eò secedentes exciperen-
tur vetere castro, quod nunc temporis iacet dirutum:
scilicet nondum extructa domo præclaris hortis co-
hærente, in quam, vt canalus ex fluuio deriuari tutius,

& vberius posset, Claudius pontem, seu aquæ-ductum satis insignem interexstruxit. Natus est ergo in memorato Belgenferij castro Peireskii, cum parentes eò diuertissent ob pestem memorabilem, quæ
 1580. anno salutis millesimo quingentesimo octogesimo grassari tota quidem Prouincia, sed Aquis-Sextiis præsertim cœpit. Incidit autem natiuitas in diem Decembris anni eius primum, ac horam à meridie propemodum septimam. Quod attingo solum, ne videar circa temporis circumstantiam non fuisse satis diligens; non verò vt faciam hariolandi ansam coniectoribus, quò iam post viri obitum, certius quàm antè, fata retexant. Etenim mirum dictu est, quàm multa mentiti Astrologi fuerint, seu annos spectes, quibus non vixit; seu vxorem, & liberos, aliâque, quibus caruit; seu cætera multa, quæ est consequutus. Cum parentes porrò aliquot iam annos absque liberis exegissent, eam ob causam quamprimùm mater, grauidam se esse persensit, destinauit proli lustralem sponforem, non magnatem aliquem; sed, quæ fuit eius pietas, pauperem obuium primò futurum. Heinc qui pauper primus occurrit, accersitus est, fidemque, dum initiaretur, abluereturque pro eo spondens à nomine patruï Claudium appellauit. Verùm cum Patruus superuenisset, etiam aui nomen gerere illum voluit; vnde, quasi prænomine Nicolai imposito, dictus est Nicolaus Claudius. Quanquam non modò, cum puer esset, Nicolaus ferè audiuit, sine adiuncto Claudij: sed etiam deinceps ætate prouectus, vt cum est ab auctoribus Nicolaus Faber, seu Fabrius,

Fabrius, seu Fabricius appellitatus. Quo loco adno- 1580.
tari potest insignis eruditi viri Ioannis Seldeni æqui-
uocatio, dum citatum à Baronio Nicolaum Fabrum,
qui Præceptor fuit Ludouici XIII. Regis Christia-
nissimi, pro nostro accepit. Præfatus enim in Ead-
meri Cantuariensis historiam, & quas Lant-Franci E-
pistolas Baronius tomo vndecimo Annalium ha-
bet, memorans, *Earum, ni fallor, inquit, se agnoscit*
ipse exemplar accepisse à clarissimo, & doctissimo viro Ni-
colao Fabro Petrisco Curia Aquensis Assessore dignissi-
mo, atque amico mihi plurimum obseruando. Et citat qui-
dem Baronius Nicolaum Fabrum; sed *Parisiensem*
addit, non *Petriscium*, quod epitheton noster tulit ex
montano oppido maternæ ditionis, latinè Petrisco,
& vulgò *Peiresc*, vnde celebre ipsi nomen; quod vt
debitè pronuncietur, nos *Peireskium* inflectimus: non,
vt multi, *Perescium*, *Perezium*, aut simili alia ratione.
Cæterùm vix erat bimeltris, cùm ferunt anum malefi-
cam ingressam in cubiculum, proiecisse coram matre
securim, quam manu tenebat, aiebátque se reddere;
atque ex eo tempore tum ademptam matri vocem, &
ploratum infantulo; tum depressum vtrique caput in
alterum humerum, ea rigiditate, vt flecti non posset.
Addunt patrum, re cognita, vapulare anum iussisse,
quæ & ipsa detorto collo sub camino inuenta est; ac
illam, cùm primùm caput extulit, vt satis plagarum
esse diceret, renunciasse id, quod fuit, matrem, in-
fantémque valere. Id factum non modò ex aliis, sed
ab ipso etiam Peireskio accepi, memorante vt pa-
trius enarrare solitus fuisset. Res planè mira, si vetu-

1580. la, cùm deflexerit ipsa caput, ea neruorum contentione euiurare spiritus possit, vt distantis caput perinde deflectat, & pari vehementia, qua suam, alterius linguam cohibeat; neque seu caput relaxetur, seu lingua soluatur, donec rigorem ipsa remittens, distentat, sed insensileis veluti chordulas laxârit. Et solent quidem similia multa ad *Cacodæmonas* referri: verùm, vtcumque optimus Deus innocenteis infantulos illorum malitiæ permittere possit; vtcumque ipsi ad ea officia, & ad obsequendum misellis quibusdam ancillis se comparent: compertum est tamen magnam eorum partem, quæ commemorantur, fabulosam esse, aut non alio certè niti fundamento, quàm minus solitis quorundam morborum symptomatibus, quibus sunt infantes obnoxij; cùm etiam constet ista præsertim in infima plebe, ac in ipsis agris esse familiaria, vbi minima quæque ansa credulitatem parit, ac fouet. Sesqui-anno post, hoc est mense Iunio anni
1582. supra millesimum quingentesimi octogesimi secundi, Kalendarij reformatione memorabilis, natus est illi frater, cui nomen *Palamedes*. Is est, qui deinceps à clientelari fundo dictus est *Valauesius*, ex quo tempore *Nicolaus* quoque cœpit *Peireskius* nominari. Scilicet ad exactam vsque adolescentiam nuncupati sunt nunc *Fabricij*, nunc *Calasij*, quæ fuit etiam patris, patruique vulgaris nuncupatio ex oppidi *Calasii* ditione. Natus *Palamedes* cùm est, aberat pater negotiorum causâ *Gratianopoli*: mater verò altero à partu mense interiit, annos nata viginti duos. Ac superinduxit quidem *Reginaldus* pater aliam coniu-

gem, sed quarto-decimo tandem anno. Ea fuit Ca- 1582.
tharina Vassalla Caradetea, illustri vtrimque proge-
nie, vt cuius maiores ex paterna stirpe inter Achaia
Principes fuissent, ex materna verò attinuissent ad
Fliscanos Genuenseis. Vidua tum erat (nupta prius
Oliuario de Thulia, ex senatorio ordine) cū supersti-
te filia nomine Marchisa, quæ Palamedi postmodum
nupsit. Ex altero autem illo matrimonio suscepit Re-
ginaldus cūm liberos alios, qui vel in pueritia, vel in
adolescencia obierunt; tum superstitem etiamnum
Sufannam, quam Henricus Seguiranus rationa-
lium magistrorum, & senatorum patrimonialium
Præses primus vxorem duxit. Ad Nicolaum vt re-
deam, is haud iniuriâ Patruum semper, tanquam alte-
rum parentem agnouit. Ille enim suæ dignitatis suc-
cessorem eum destinans, speciale quoddam ingenuæ
educationis studium assumpsit, ratus scilicet frustra
esse, si quis nascatur fœliciter, nec liberaliter institua-
tur. Tantò autē magis animatus fuit, vt eius curam ge-
reret, quantò ab ipsis cunabulis gratiorem in corpore
pulchro venientem virtutem conspexit. Quippe abla-
tatus vix fuit, cūm genium suum prodidit, nimirum se
ad omnia visa, auditæque attentum præbens, ac soli-
tus semper oris gratiâ suauitatēque vocis summa à nu-
trice, à parente, à patruo, à magistro, à quibuscum-
que poterat inquirere quid, quomodo, quorsum vna-
quæque res foret. Sic cūm litteræ primū monstra-
rentur, & libros, chartasque præ manibus habere ge-
stiret; percontabatur frequenter ecquid argumenti
contineretur in iis; & quoniam indignè ferebat, si

1582. aliquando responderetur, id superare ipsius captum, confingendum erat, quod illi cum voluptate recitaretur. Leuia hæc profectò, si ipsa spectentur; at non contemnenda tamen, si ad ætatem respexeris, & arbores etiam florentes, gemmantesque consideraris. Admirationi certè fuit viris ætate maioribus, qui & mihi illa narrârunt, & asseruerûnt, ipsum nihil vnquam,
1587. quod puerile foret, sapuisse. Septennis cum esset, & vnà cum fratre institueretur Brinoniæ, vbi tum curia subsidiorum, rationumque, ob pestem Aquis-Sextiis perseuerantem commorabatur, crudiri expetiit in San-Maximitano collegio, quod litterarum studiis efflorescere fama erat. Non tacendum verò quòd patri persuasit, vt fratrem sibi permitteret, tanquam inferiorem ætatem, & iuniora eius studia curaturo. Neque prætereundum, fuisse illum fratri ex hoc tempore præceptoris simul, & parentis loco; fratremque illum tanquam parentem, atque præceptorem reueritum fuisse. Anno elapso, ac iam peste San-Maximini suborta, euocati sunt Belgenferium, & rursus post annum Aquas-Sextias, vbi patruus tum versabatur. Inardescantibus postea à morte Henrici III. ciuilibus bellis, Auenionem missi sunt, vbi quinquennio integro in Collegio Patrum Societatis IESV studuerunt. Memorare autem Peireskius solebat debere se multum Antonio Colombatio, & Andreæ Valladerio, quos supremos habuerat litterarum humaniorum professores. Dicebat enim eos facillè solitos quidpiam ex aliis exercitationibus relaxare, vt dederet se maximè peruolutandis historicis, studio interea

poëseos & linguæ Græcæ non neglecto. Ij nempè 1590.
gaudebant non tam opus esse gressum illius regere,
quàm eminùs viam demonstrare; laudandi, quòd
nobile pectus ea seruitute non opprimerent, qua ple-
rique aut odium rerum bonarum contrahunt; aut hu-
milibus nimis assuefiunt. Referebat etiam quàm su-
blimes adderentur animi, cùm illi præterea palàm
commendarent, quòd totam Iustini historiam, to-
tàmque Ouidij Metamorphosin teneret ad vnguem;
nec faceret finem consulendis libris, ex quibus inno-
tescere singulares rerum circumstantiæ possent. Eam-
obrem certè auersabatur & ludos, & spectacula; vt
legendo, excerpéndoque singularia quæque incum-
beret totus. Immoderatiùs tamen, vt puto; relaxan-
dus enim animus per vices, nec statim à pastu con-
tendenda mens; quod cùm studiorum ipsius mode-
ratores non satis cauerent, effectum est, vt stoma-
cho, capitèque doluerit non semel. Exegerat iam
penè annum ætatis quintum-decimum, cùm Aquas-
Sextias rediit, illicque anno integro Philosophiæ 1595.
operam dedit. Voluit patruus, vt interea edoceret
arma tractare, equos regere, tripudiis membra exer-
cere. Verùm quia succidere gratiores quasdam ho-
ras oportuit; ideò obsequutus est quidem; sed nisi
præsentibus illis, à quibus erudiebatur, retractare ni-
hil voluit; adeò quidpiam vel legere, vel scribere,
vel audire satius ducebat. Per ea tempora oblatum
fuit patri numisma aureum Arcadij, quod Belgen-
ferij fuerat repertum. Id ipse illicò poposcit, & cùm
circumscriptas literas legisset, Imperatorisque no-

1595. men adnotasset, ad patrum statim retulit, qui illi gratificaturus, & duo alia numismata, & libros etiam, quibus vberius erudiri posset, concessit. Atque ex hoc quidem tempore exarsit, seu ignis in filius, curiosissima eius mens; auidè enim conquirere, atque congerere occæpit quotquot antiquos potuit nummos, singulis legendis, ac interpretandis acerrimo incumbens studio: qua occasione cœpit etiam inscriptiones omneis siue sepulchrales, siue alias perquirere, & studiosè obseruire. Destinatus est deinde
1596. cum fratre Turnonem, vt sub patribus Societatis IESV Philosophiæ curriculum, quod appellant, absolueret; fratre adhuc in studiis humanioribus consistente. Cùm verò studio Matheseos præsertim inardesceret, ardens arripuit quam illic docebant Cosmographiam, certus historiam sine illa, ac sine Chronologia penitè obscuram, imperuiamque esse. Sic post vsum Spheræ, addidit etiam vsum Astrolabij, literis repetitis scribens, & exostulans aduersus quendam artificem, qui in se pridem receperat Astrolabij fabricam, nec ipsi tamen operam satis diligentem nauarât. Nihil intereà remittebat neque ex studio rei antiquariæ, cuius causâ Petro Royero professorum vni fuit eximiè carus; neque vniuersè ex ipsis humanioribus studiis, quæ, vt à fratre excolerentur, tanquam magister attendebat. Sed ad ista nēpe vt sufficeret, studere solebat in plurimam noctem. Euenit proinde, vt partim ex natua constitutione, partim ex assiduo labore, prolixisque vigiliis debilitatè stomachiantè contractam adauxerit, pulueremque

ideò vsurpauerit, quem literis ad patrem datis appelli- 1596.
 tauit digestiuum. Quia literarum incidit mentio, id-
 circò adnotari potest illum ex eo iam tempore scri-
 pisse omnia accuratè, stylo videlicet tentato per re-
 petitas schedulas, quæ & mihi incidere in manus, &
 fidem fecere non fuisse illi vnquam phrasim luxurian-
 tem, aut immaturam. Dixit nimirum semper quod
 voluit communibus verbis; tametsi non sine dele-
 ctu, nec sine ea gratia, & vrbantate, qua testando
 beneuolentiam, obseruantiam, gratitudinem; qua
 excusando, commendando, gratulando, cæteraque
 huiusmodi præstando mirificus fuit. Nam ad no-
 uercam, exempli gratiâ, ob quædam donariola, Fæ-
 lices videmur, ô mater, quod beneficiis tuis cumu-
 lamur: sed infœlices tamen, quandò sic illis obrui-
 mur, vt agnoscendo impares simus. Talia porrò dum
 scriberet, reponebat intereà quæ munuscula pote-
 rat; nempè ab ea vsque ætate vinci benefaciendo
 nescius, nisi quæ prorsus impotens erat. Ita ad ami-
 cum coætaneum scribens, ingritudinè que iam
 rum detestatus, Mihi ipsi, inquit, intulero manus,
 si vel minimæ in officio negligentia coargui possim.
 Eodem spectat, quòd præceptorum sollicitudinem
 commendabat, vt à patre, ac patruo honoraria pro-
 missis longè vberiora consequerentur. De studiis vt
 iterum dicam, non tulit patruus, vt triennium Phi-
 losophiæ impenderet: sed, exacto Turnone anno, 1597.
 reuocatum voluit Aquas-Sextias, vt destinatus Sena-
 tui Iurisprudentiæ initiaretur. Id etiam expetierat,
 cum ille adhuc Turnone foret; scribens scilicet, vt

1597. maturè Rubricarum Enchiridium haberet præ manibus: verùm ipse, vt Iuris studium tantisper adhuc declinaret, hunc prætextum quæsierat, Volueras, patruæ, vt operam arti oratoriæ sedulam nauarem: si per te liceat igitur, faciam, quoniam heic possum percommodè, ac initiabor prudentiæ Iuris, cùm ex hac vrbe discessero: tu præscribe tamen quod factò sit opus; si perstes enim, nihil mihi fas, nisi vt iussa capeßam tua. Itaque domum euocatus, Iurisprudentiæ nomen dedit sub Francisco Fortio Andino, qui in Aquensi Curia aduocatus, & docendi iuris oppidò peritus, callebat prætereà, si quis alius, elegantiores literas. Is Peireskij parentibus carus cœpit magnâ curâ Institutiones prælegere; ille verò tam occasione huiusmodi studij, quàm, ne cœptam eruditionem omninò intermitteret, texere suo Marte cœpit Imperatorum seriem, à quibus leges fuerant latæ. Texuit & seriem Consulium, magistratuũque cæterorum, conquisitis vndique numismatibus, vt & facie, & rebus gestis Latores legum agnosceret. Sic habere etiam curauit icones celebriorum Iuriconsultorum, vt cùm in illorum responsa, interpretationesque incideret, fieret memoria tenacior ex concepto cuiusque vultu. Erat tum porro Aquis-Sextiis Petrus Antonius Rascaßius Bagarius rei antiquariæ peritissimus: postea quippe Henricus Magnus, propter famæ celebritatem, illum accersuit, & cimeliarchio suo præfecit. Ipsi igitur succisuis horis Peireskius frequens aderat; vt sciscitaretur, edocereturque; ille verò sagacitatem, erudi-

eruditionemq; miratus, & coniunctam modestiã cum 1597.
discèdi ardore amicè complexus, celare nihil poterat;
actum varia cimelia diebus variis demonstrabat, tum
prolatis libris coniecturas suas, explicationesque ful-
ciebat, tum singulareis Peireskij interpretationes &
admittere, & commendare non grauabatur. Anno 1598.
superato, Auenionem rursus concessit, vbi priuatus
illi doctor Petrus David natione Burgundus, qui
fuit deinceps Semurij capitalis Profenescallus. Huic
quoque præter peritiam Iuris suauiores Musæ propi-
tiæ erant; vnde faciliè ferebat Peireskium interpone-
re iuris studio rerum antiquarum peruestigationem.
Ea de caussa non infrequenter cum Bagarrio de re
nummaria, & de rebus aliis selectis per literas egit.
Perscripsit aliquando ad illum singularia quæque in
Romei cuiusdam Arelatensis cimeliarchio obserua-
ta, misitque inter cætera obtentum pro eo eclypum
ex eleganti iaspide Deianiræ per Nessum raptæ. In-
terdum etiam recuperata egregia Neronis, Vitelli-
que numismata misit ad patruum, exorauitque, vt
ea exornari perinde curaret, ac exornatum Hercu-
lem, Agrippinamque iam habebat. Rogauit quo-
que, vt ad se anulum quemdam mitteret, com-
mutandum, vti sperabat, cum Corneola, seu Ony-
che quadam, quæ & præstantissimi, inquit, artificis
est, & incomparabilis, sed apud possessorem incom-
penti pretij. Memoro ista ex pluribus, vt quis ex illo
iam tempore circa hæc fuerit, melius noscatur. Cæ-
terum qui curiosam eius indolem quammaximè fo-
uit, Petrus Antonius Ghibertus Neapolitanus fuit,

D

1598. quo Auditore Cardinalis Aquaiua tum utebatur. Is enim ipsi rara quædam, ac non prius visa monstra-
uit; & inter libros alios, etiam quosdam Huberti
Goltzij, quos nondum habuerat, in plurimos dies
commodatò dedit. Quin-etiam mentem viuendam,
sagacémque perspiciens, hortatus est, vt in Italiam
iter institueret, habiturus, Romæ præfertim, vnde
explere animum posset. Agebat tum annum ætatis
decimum octauum; cum de profectioe in Italiam
cogitans, natandi artem addidit. Ante id tempus
solitus erat se per æstatem abluere in minore Rho-
dani alueo, qui est Barthalasiæ insulæ ad ortum, &
in quem se Sorga fluuiolus exonerat. Deprehen-
dit autem aliquando fundum, quod aliàs æquabi-
le, & molliusculum obseruârat, induruisse in globu-
los, moleculasve, qualia oua sunt, cortice detra-
cto, vbi coctiora fuerint. Id demiratus & collegit,
& detulit aliquot domum, vt præceptorî ostende-
ret, & facti causam sciscitaretur. Miraculum verò
adauctum, vbi post dies non ita multos, cum rediis-
set ad fluuium,prehendit moleculas induruisse
planè in flumatileis lapides, idémque etiam obser-
uauit contigisse iis, quas asseruabat repositas domi.
Atque exinde quidem cœpit circa lapidum genera-
tionem philosophari; sed res dicenda posterius est.
Tandem verò cum desiderio inuisendi Romam fla-
graret, veritustamen nè parentes id abnuerent, petiit
duntaxat Patauium mitti, vbi celeberrima iuris studia
essent. Tacitè autem cogitabat proximè esse annum
sæcularem, veniarumve solemnium; ac se ipsius oc-

occasione posse Patauiō Romam adire. Incipiebat tūc 1599.
fluere annus superioris sæculi nonagesimus nonus,
cū Cardinalis Ioyosæus discedens in Italiam, erat
Ferrariam concessurus. Videlicet Clemens octauus
ditionem caducam ex morte Alphonsi secundi Atte-
stini recepturus, eò discesserat; eaque de caussa Car-
dinalis non Romam, sed illuc tendebat. Itaque Pei-
reskius valdè exoptârat se in ipsius comitatum vnâ
cum fratre dedere; at parentibus secūs visum. Nam
constituerunt quidem fauere laudato desiderio; sed
censuere tamen expectandum autumnum, tum vt
tempestas foret moderatior, adolescentēsque potius
hieme, quàm æstate succedente, alieno cœlo assuesce-
rent; tum vt commodius de necessario apparatu pro-
uideretur. Quærendus porrò primùm fuit, qui studia
& mores eorum regeret; tametsi ea erat vtriusque, &
ipsius Peireskij præsertim moderatio, atq; prudentia,
vt videretur honori potius, quàm necessitati ductor
designandus. Itaque delectus est ipsis Paulus Gudanes
Fonuiuius, nobilis è Bearnia vir, qui ex Italia, Polonia,
Germania, aliisque regionibus redux, multorum iam
hominum mores, ciuitatēsque nouerat, quēmq;e
Belleuræus Cancellarius in proximos annos filio de-
stinârat. Discessere ergo cum illo sub Septembris ini-
tium, prætulitque Peireskius soluere ex Cannensi por-
tu, tum vt antiquum Monasterium in Lerone insu-
la proximè situm inuiseret; tum vt prius occurren-
tia ad forum Iulij monumenta antiquitatis coràm lu-
straret. Cū appulissent Genūiam, ac spectassent
abundè satis palatia illa magnifica, fuit quidem præ-

1599. terea superandus mari Veneris, ac Ericis portus; sed voluit tamen Peireskius terrâ deinceps contendere, tum quòd ex mari malè haberet, tum quòd lustrare curiosè vellet, quæ animo conceperat. Videlicet itinerarium suo sibi Marte apparârat, statuerâtque non sic ex vrbe in urbem rectâ pergere, quin, si heinc inde aliqua notatu digna memorarentur, diuertere illuc pro libitu posset. Heinc sese nunquam in extraneorum comitatum sponte adhibuit, & vbi se alij ipsi adiunxerunt, urbana quadam excusatione seiunctionem breui faciendam præuenit. Parùm porrò abfuit, quin eæ digressiones, ipso statim initio, illi pessimè cesserint. Cùm enim ad fodinas Massæ inspiciundas deflecteret, ductorem se vnus extorrium, quos Banditos vocant, sic præbuit, vt nisi maturè fuisset agnitus, deduxisset planè in carnificinam. Commoratus nonnihil Lucæ, spectare Pisis voluit insigne cimeliarchium: non potuit tamen, nisi postquam Liburnum inuisit, ac in eam urbem rediit. Memini verò, inter cætera, quæ ibi visa commemorabat, admiratum illum Corallij plantam, quæ humano cranio supercreuerat: quod adnoto, quia hæc deinceps fuit illi non postrema causa, vt adesset coram in expiscatione Corallij, de qua suo postea loco dicendum. Vt paucis loca alia perstringam, iter exinde fecit Florentiâ, Bononiâ, Ferrariâ, ac vbi fuit paucis diebus immoratus Venetiis, sedem Patauij denique fixit. Illeic paucos menseis vix fuit, cùm ipsius virtus apud vniuersam Academiam inclaruit. Quippe tametsi vnâ cum fratre professores iuris cir-

cumstaret frequens, ac nominatim Iacobum Gal- 1599.
 lum, Bartholomæum Siluaticum, Ioachimum Scai-
 num, Ottonellum Discalcium: nihilominus alios
 etiam, quotquot aderant, eruditos viros & conuenit,
 & facile in admirationem traxit. Cæteros inter, Tho-
 mas Segetus, ille nempe, quem Lipsius centuriâ ter-
 tiâ Epistolarum commendatum iam fecerat, sic suam
 ipsi beneuolentiam, obseruantiamque significauit,
 vt inscriptum prius hoc voluerit, GENIO GALLIÆ
 NARBONENSIS, IN GENIO, ET MATVRÆ, IM-
 MATVRO ÆVO, NICOLAI FABRICII VIRTU-
 TI SACRVM. PATAVII PRID. NATAL. CHRIS-
 TI, CID. ID. IC. Vir autem eximius Erycius Putea-
 nus, non Lipsio modò collaudatus, ac postmodum
 datus successor; sed iam tum etiam destinatus, qui
 Mediolani ageret & Chronographum regium, &
 artis Oratoriæ interpretem primum, inscriptione ista
 præiuit, LARE SECRETO. CUI GRATIÆ ADO-
 LESCENTIAM ORNANT, ERVDITIO IUVEN-
 TAM, PRVDENTIA SENECTAM; IS ADVLE-
 SCENS VOLVPTATEM AMICIS CREAT, IUVVE-
 NIS HONOREM PATRIÆ, SENEX VTRVM-
 QUE SIBI. TV VERO, NICOLAE FABRICI,
 CVNCTA SIMVL AMICIS, PATRIÆ, TIBI, IN-
 SPE ÆTATIS, ET FLOREM IUVVENTÆ, ET
 FRVCTVM SENECTÆ PROFESSVS. PATAVII
 ∞. IDC. KAL. FEBR. Atque hosce quidem re- 1600.
 fero è multis. Cùm verò in se omnium ora, oculós-
 que conuerteret; notissimus sanè, & carissimus po-
 tissimum fait laudatissimo illi Ioanni Vincentio Pi-

1600. nello, qui origine Genuensis, & patria Neapolitanus, eam ciuitatem delegerat, in qua tranquillè æuum degens, totum se bonis artibus, literisque ingenis promouendis consecraret. Is videlicet Bibliothecam instructissimam apparârat, rerumque omnium exquisitarum promptuarium instruxerat; ac æui illius literatos omnes, quâ propè quâ procùl, si quid libris, aliisve rebus opus haberent, adiutabat. Callentissimus ipse rerum, & excitabat omnium studia, & fores suas colloquiis, consuetudinique eruditorum virorum tam aduenarum, quàm indigenarum apertas habebat. Testimonium illi dixerunt & Lipsius, & Scaliger, & Thuanus, & Casaubonus, & Pithœus, & quis non ex laudatis viris? Itaque, talis vir cum esset, deperiit statim Peireskij genium, tanquam sui simillimum, admiratûsque, & reueritus in adolescente est adultam iam, ac penè maturam virtutem, & eruditionem. Superfunt certè schedulæ variæ, quibus ad illum missitatis, testatus est summam familiaritatem; nunc variè consultans circa numismata, circa rerum gestarum loca, circa responsa danda Ursino, Velfero, & aliis: nunc gratias agens ob varias interpretationes rerum, locorumque apud auctores difficilium, ob communicatos libros, ectypos, apographa, alia: nunc vicissim mittens, si quando aut Roma, aut aliundè accepisset libros, cimelia, inscriptiones, literas; nunc inuitans ad cognoscendum, colloquendum, spectandum, ferendum iudicium, & id genus cætera, quæ recensere molestum foret; ne quidpiam dicam

de literis, quas ad quadraginta vsque, dum ille Venetiis, Florentiæ, aut Romæ abesset, perscripsit, omnibus familiarissimas, & singularis beneuolentiæ testificatione plenas. Commeabat autem Peireskius tertio quoque mense Venetias: tum vt necessariam pecuniam, iuxta nummarias tesseras, à nummulariis exigeret; tum vt viros doctos, litterarumque amantes, veluti Paulum Sarpium, Dominicum Molinum, & complureis alios conueniret; tum vt nihil, quod foret pretio, raritate in ea ciuitate commendabile, sineret inuisum. Quam quidem ad rem eximie fauebat egregius Christianissimi Regis nomine Orator Philippus Canaius Fraxineus; cum ipse quoque sibi interea pararet amicos, quorum auctoritate nihil fieret imperuium. Præcipuus in illis fuit Fridericus Contarenus Diui Marci procurator, qui, cum Musæum haberet instructissimum, illius tamen pretium non nouit, donec Peireskius demonstrauit quidnam, & quanti æstimandum vnumquodque cimeliorum foret, quid inscriptiones Græcæ tam numismatum, quàm marmorum significarent, & id genus similia, ex quibus singularem viri beneuolentiam est consequutus. Neque verò ipse modò, sed & totius etiam familiæ: ex quo intercessit illa cum Angelo Contareno viginti post annis agente in Gallia Reipublicæ Oratorem necessitudo; & cum Vincentio Contareno, qui sex annis post librum variarum lectionum edens, *E Gallia vsque, inquit, nobilissimus, & cum iuris, tum antiquitatis totius egregie peritus Nicolaus Fabricius, me sibi peramicè monendum*

1600.

1600. *putavit.* Prætereo Ioannem Mocenicum, cui fuere oppidò quàm-rara; prætereo Bembum Equitem, cuius vniuersam penè rerum antiquarum supellectilem à Cardinali vsque Bembo deductam coëmit: prætereo Patriarcham Aquileiensem, in cuius cimeliario memorabat se obseruasse ad trecentos vsque Cameos perraros: prætereo & alios complureis. Refero solùm quod Puteanus, cùm Venetiis foret, ad Pinellum scripsit x1. Kal. Iunij cã Epistolâ, quæ edita est in Promulsidè octogesima secunda. *In ædibus, inquit, Scaramelli fui: Septumia monumentum vidi, etsi penè frustra: ita similiter omnia expressa, ut nesciam, me hercules, industriam, an memoriam Fabricij nostri, an utramque debeam admirari, qui tam fœliciter in summa festinatione ipse pinxit, aut fœliciter pingentis postea, ac reformantis manum direxit.* Exinde nempe colligitur, quàm solers foret, ac diligens in singulis obseruitandis. Caterùm Venetias profectus sub finem Augusti, ardorem tandem explicuit, consiliùmque cepit concedendi exinde Romam, quòd tametsi Porta-Sancta aperienda, & Iobelæi celebritas inchoanda non esset, nisi sæculi, atque adeò anni sequentis initio: existimaret tamen, si quos illeic mensis præoccupando transigeret, haud malè collocatum iri. Nôrat aliunde fore, vt breui celebrarentur Florentiæ memoranda sponsalia inter Henricum Regem Christianissimum, & Mariam Mediceam nunc Reginam matrem: neque volebat committere, vt à se coràm non spectarentur. Itaque postquàm Patauium scripsit, ac specialiter ad
Pinel-

Pinellum, inscriptiones, aliâque mittens, & simul rogans, vt literas ad familiares Romam daret; discessit initio Septembris, lembo conducto Ferrariam, aut certè Francolinum vsque. Non peruenit autem Florentiam ante diem mensis vigesimum, quòd vbicumque aliquid spectatu dignum occurreret, quantum ad illud peruidendum opus foret, commoraretur. Constitit verò, retardatusque Bononiæ potissimum est, quòd Iulius Cæsar Velius, qui credebatur hauisse totam antiquitatis notitiam, suavi illius congressu captus, detinere ipsum plusculum voluerit. Neque verò se continere optimus senex potuit, quin de sua felicitate in cognoscendo Fabricio, literas calidissimas, mirisque elogiis plenissimas daret. Calidissimas certè eas dixit Pinellus, commendans aliunde, quòd Fabricius ex iis non esset, qui peregrinando nihil aliud, quàm cursitant, quibusque, iuxta Senecam, illud euenit, vt multa hospitia habeant, nullas amicitias. Accedens Florentiam, habuit aliquas à parentibus literas, ac, inter quasdam commendatitias, reperit specialeis Caroli Lotharingij Ducis Guisij, & in Galloprovincia Proregis, ad Nicolaum Brulartum Sillerium, qui fuit deinceps Regni Cancellarius, quisque tum Regius Romæ Orator, eò venerat, ad sponsalium celebrationem. Quamobrem ille Peireskium, fratremque accitos in familiam voluit, vt suis sub auspiciis omnia liberiùs contuerentur. Præter verò celebritatem, auidè imprimis spectauit Bibliothecas illas insignis, in quibus agnouit, & penè dicam, adorauit tum magnorum Principum, tum virorum eruditorum, à

E

1600. quibus bonæ literæ restitui cœpère, vestigia. Nihil speciatim dico de Pandectis, quos, in Palatio magni Ducis religiosissimè licèt asseruatos, curavit tamen inspicerè; securus nullum antiquitatis monumentum illustrius in litterario orbe extare. Amicos quoque illeic parauit; sed, quantum recordor, nullum constantiorem, quàm Richardum Richardi, studiosum plantarum, atque marmorum; qui ipsum quoquo-versùm ad opera publica, hortosque deduxit. Mense transacto, Senas petiit, vbi salutare potissimùm voluit Celsum Cittadinum, qui tunc habebat præ manibus tractatum de Origine, progressuque Latinæ, & Italicæ, seu vulgaris Linguae. Inde discedens, Romam tandem sub finem Octobris peruenit. Romæ porrò dici non potest quàm citò fuerit notissimus; non modò, quia iam Pinelli, aliorumque literæ celebre nomen fecerant; sed maximè etiam, quia cùm primùm viris in ea vrbe eruditis cœpit congregari, ingentem sui admirationem, atque amorem conciliauit. Prolixum foret recensere quos eximios viros coluerit, à quibus, ob lumen ingenij, & temperatissimos mores, magni habitus fuerit: sed, cùm fileri omnes non possint, commemorandi imprimis sunt magni illi duo Cardinales, Baronius, atque Bellarminus. Ille nempe obstupescere, cùm de insertis in Annaleis inscriptionibus, aliisque rebus ad historiam abstrusorem spectantibus, edisserentem coràm audiret. Ecquid putas verò, cùm ostendit gemmas, numismataque varia, quibus Basilidiani, Valentiniani, alique hæretici inscribere soliti erant vocabula barbara opinionibus

fuis obtegendis? Collegerat nempe complura, ad illu- 1600.
strandum, quod ille in secundum tomum coniecisset
ex Amethyſto Fuluij Vrfini, circa vocem ABPAΞAC,
qua Baſilidiani intellexêre ſummum Deum, conti-
nentem Angelos ſeptem, cœlorum ſeptem præſides;
ac præterea eorum trecentas ſexaginta quinque virtu-
tes, iuxta anni dies; idque ob ſeptem literas, numera-
lêmque earum valorem (iunctis ſcilicet numeris, pro
ordine vnus cuiusque in alphabeto literæ) & id genus
ſimilia, quæ deinceps quoque ad Natalitium Benedi-
ctum literis expoſuit. Bellarminus verò tum eadem,
tum alia accipiens circa hæreſes, veterêmque hiſto-
riam totam, hærebat quid magis probaret, an ſagaci-
tatem in perueſtigando, an ſolertiam in coniciendo,
an iudicium in eligendo, an memoriam in referendo,
an lepôrem in explicando. Meritò autem leniſſimis
eius moribus capiebatur: nam, vt omittam cætera,
confidentem in media plebe auditorem ferè habebat,
quoties ſuos paræcos pro concione erudiret, familia-
ritérque inſtitueret. Dicendus deinde Iacobus Sir-
mondus, inter homines Societatis IESV iam tum
etiam clariffimus: arctiſſimam enim cum illo amici-
tiam iniiit, nihilque ſtudiorum non commune habuit.
Dicendus Lælius Paſchalinus, cuius cimeliarchio ſpe-
ctabilius quicquam non fuit, quique illius eruditio-
nem ita ſuſpexit, ita amauiſſimam indolem, vt aliquando co-
gitârît, ac voluerit pretioſa quæque tradere, quæ ipſe
ſecum abſportaret. Dicendus Fuluius ille Vrfinus,
cuius nomine inter viros antiquariæ rei ſtudioſos
maius, celebriùſque nullum eſt, quique ex perſcriptis

1600. à Pinello interpretationibus, expetierat illum nosse perardenter. Dicendus Philippus Pigafetta, ad quem cum Pinellus initio non dedisset litteras, mirum quanta commendatione obliuionem compensârit. Dicendus ille ipse Ghibertus, quem Auenione iam noverat, qui que ad spectandum res varias ipsi deducendo se comitem præbuit. Dicendus, qui etiam eum variè deduxit, Paulus Gualdus, eruditus Vicetinus, qui in Pinelli contubernio ipsum miratus Parauij, Romæ etiam obstupescerat. Dicendi Petrus Stephanonus, Dionysius Octavius Sada, & vniuersè quotquot fuere in vrbe eruditi viri, & bonarum artium, literarumque amantes. Sed & reticendus non est Arnaldus Cardinalis Ossatus, Regia negotia tum Romæ curans, vir eruditione, prudentia, integritate, suauitate morum eximiè conspicuus: qui consuetudine Peireskij exfatiari vix vnquam potuit, neque illum vnquam abs se, dum inuiseretur, non ægrè dimisit. Non reticendus Abbas Montanus, Archiepiscopi Arelatensis patruus, qui virtutis illius potius, quam Nepotis commendatione, in perpetuum propemodùm contubernium adscitum voluit. Iam neque diei facilè potest, quàm vehementi studio vniuersa antiquitatis monumenta peruestigârit. Imprimis enim desideravit situm Urbis cognoscere, & regiones, quas fuit complexa. Visis montium vestigiis, adeò depressos miratus est, quos putârat adeò sublimes. Obstupuit inter cæteros Palatinum summè desertum, quo nullus olim frequentior. Disquisiuit, si fortè posset intelligere, aut subodorari, quâ fuissent Pomerij fines tam à Regi-

bus, quàm ab Imperatoribus prolati; & cum ad por- 1600.
tas, viasque omnes diligenter attenderet, explorauit
tamen præsertim Aureliam, propter eius viæ reliquias,
quæ in Prouincia adhuc supersunt. Deinde regiones,
vicosque percurrens, agnoscere voluit, quantum li-
cuit, quæ extitissent Præscorum templa, ædes, aræ, luci,
sepulcra, asyla, scholæ, bibliothecæ, amphitheatra,
theatra, circi, hippodromi, naumachiæ, campi, odæa,
fora, emporia, horrea, armamentaria, balnea, ther-
mæ, aquæ, pontes, colossi, obelisci, columnæ, sta-
tuæ, & innumera alia, quæ inter legendum auctores
adnotauerat, & in commentarios relata circumgesta-
bat. Vix autem vnquam exsatiari contemplando po-
terat, cum obseruaret quidpiam adhuc siue integrum,
siue mutilatum superstes. Sic dies benè multos posuit
circa Pantheon, rarum architecturæ exemplar, con-
siderando, conferendoque quicquid Ludouicus De-
montiosius fuerat de illo ratiocinatus. Sic, quia nô-
rat asseruari in Vaticano Palatio tum Herculem trun-
cum, tum Laocoontem cum duobus filiis, opera ex-
quisitissima, & Michaëli Angelo miracula habita ar-
tis; idcirco illis inspiciendis non vna vice adstitit, vt
nec semel etiam inuisit geminas illas Alexandri, &
Bucephali statuas, quæ exstant adhuc Phidiæ, & Pra-
xitelis monumenta. Sic aliquoties ad inuisendum C.
Sestij Epulonis in via Ostiensi sepulcrum itauit, ob ve-
tustissimas illius, nobilissimasque reliquias. Sic variè
spectauit obeliscos varios, sed nullum frequentius,
quàm Constantinianum, ob cuius effossionem, trans-
lationem, erectionemque laudare satis non poterat.

E iij.

1600. generosum Sixti V. Pontificis institutum. Sic & columnas; sed maximè Traianam, atque Antoninianam. Illam quidem, vt Pinello satisfaceret, cui factum satis non fuerat volumine toto de ea (seu de historia vtriusque belli Dacici, à Traiano gesti, prout Alphonsus Ciaconus illam ex columna eruerat) conscripto: vnde & exoptauerat tum exemplum libri à Peireskio quàm perfectissimum conquiri; tum depictas in eo figuras personarum, armorum, gestuum, cum insculptis, secundùm totam cochlidem, per ipsum conferri. Hanc verò, hoc est Antoninianam, vt per diligentem exprimi curaret effusionem illam Iouis Pluuij Romanorum exercitum irrorantis, & hostium copias fulmine ferientis. Eiusmodi certè Iconismum cùm Scaligero postmodùm offerret, ad illustrandum quod Eusebius de prælio commisso inter Antoninum, & Germanos, ac Sarmatas, contulit in annum Olympiadis c. xxx. viii. primum, Hæc, inquit, vna est ex rebus maximè notatu, & spectatu dignis, quas mihi quidem inter omnia antiquitatis monumenta contigit Romæ obseruare. Nec verò harum modò rerum delineationes habere voluit; sed rariorum etiam quarumuis statuarum, quas disquisiuit in Capitolio, in Vaticano, in Farnesianis, in Cæsianis, in cæteris ædibus; itémque in hortis, ac vineis, &, vt breue faciam, in quibuslibet priuatis, publicisque locis; pictores deducens, qui non modò statuas, intemeratâque alia opera; sed truncos etiam, & ruinas ædificiorum veterum, quâ occurrerent, adumbrarent. Deferre quoque solitus erat selecta

quædam numismata, quæ conferret cum statuis, ex- 1600.
plorans cuiusque ætatem, & agnoscens plerumque
manum: cum eâ foret solertiâ, vt momento discer-
neret quid re verâ, quidque ex sola imitatione foret
antiquum. Sic inscriptionum etiam omnium, quæ
saperent antiquitatem, habere voluit apographa,
tentans pro sua sagacitate ex eas supplere, ac penè
desperatas restituere. Rursus Codices MSS. seu Va-
ticanos, seu Farnesianos, seu alios, non quantum qui-
dem libuit, sed quantum tamen licuit, euoluit; &
quotquot inter cæteros maximè rari visi sunt, adno-
tauit in tabulis. Sic adnotauit etiam vasa, pondera,
mensuras, cælaturas, numismata, simulacra, imagi-
nes, & quicquid demùm notatu dignum occurrit in
Metallotheçis, iconotheçis, in Promptuariis, Mu-
sæis, Xystis, Pergulisque variis; vt præteream innu-
mera, quæ vel pretio quæsiuit, vel commutauit, vel
dono habuit, quorùmque saltem ectypos, ecmag-
mata, aposphragismata, aut iconismos obtinuit.
Vnum doluit, se nec habere, nec videre vsquàm po-
tuisse memorata Goltzio Tulli Hostilij, ac Seruij
Tullij numismata; vt neque alia memorata cum his-
ce inscriptionibus, Col. Aquæ-Sextiæ. Col. Arelate.
Col. Auenio. Col. Arausio Secundanorum, & simi-
lia, quæ amore patriæ ardentissimè, sed frustra tamen
requisiuit. Ex hisce porrò ingentem sui admiratio-
nem excitauit, non modò Romæ, vbi illius amici-
tiam eruditi omnes ambierunt, sed in dissitis etiam
locis, quocumque eius fama peruênit. Ex hoc nimi-
rùm tempore cœpit, quæ fuit illi necessitudo cum

1600. Natalitio Benedicto, rebus exquisitis instructissimo, ac Fullinij tum commorante; quæque cum Adolpho Occone Augustano medico, tunc iteratò edente volumen de numismatis Imperatorum Romanorum: vt illos taceam, quos iam nôrat, Hieronymum Rubicum Rauennæ, Cæsarem Nichezolan Veronæ, Antonium Tolentinum Cremonæ, Cæsarem Campanum Vicentię, aliisque locis non paucos. Mirum autem quantum Patauij præsertim inclaruerit; adstantibus literis ad ipsum per id tempus datis à Laurentio Pignorio; qui ipse rerum præscarum adeò peritus, professus est tamen se ampliùs ex vnis eius literis, quàm ex decem Antiquariorum voluminibus erudiri: quique suspexit non modò copiam conquistarum ab ipso rerum, sed delectum etiam insignem, cum ex missis duobus quibusdam Constantini numismatibus, agnoscere se, vt ex vngue leonem, dixit. Consimilia scripta ab Edmundo Brutio, Georgio Ragusæo, Iacobo Papifauio, Martino Sandello, & quem nominare primum debui, Hieronymo Aleandro iuniore, vero Musarum delicio; itémque M. Cornaro optimo vrbs Præsule, quicum deinceps per litteras, donec fuit in viuis, amicitiam coluit. Sed quantum quidem fieret Patauij vel id indicat, quòd misso Augustâ Vindelicorum ectypo Sapphiri cuiusdam, inscriptionem præferentis, in qua *Xiphia* vox omnibus curiosis faciebat negotium; Pinellus ad eum scripserit, examénque, & iudicium ea de re ipsi detulerit. Prætermitto autem, vt fecerit satis, vocique lucem attulerit ex Strabone potissimùm, cum

ex

ex Polybio loquutus est de venatione *Xiphia*, mon- 1600.
 stri videlicet marini. Quod ad statum Romæ recen-
 tioris spectat, nullum fuit Templum, Sacellum, Col-
 legium, Xenodochium, quod ingressus non fuerit:
 nullum Palatium magnificum, nullum celebre Pon-
 tificum opus, ad quod non diuerterit: nulla Raphaë-
 lis Urbini, Michaelis Angeli, Polydori Caruagij, Ti-
 tiani, aut alterius artificis insignis pictura, quam
 non inspectarit. Sic cæmeteria, cryptasque illas sub-
 terraneas, plena venerationis loca, & Christianæ
 pietatis, constantiæque monumenta. Sic Religiosis
 cæremoniis, quantum sine discrimine posse putauit,
 interfuit. Quippe quod complexione foret non
 robusta magnoperè, conuicere sese in turbam tumul-
 tus plenam detrectabat. Heinc quod ad statas, so-
 lemneisque Iobelæi attinuit, spectauit quidem, ob-
 seruauitque ex ipsis quantum potuit; cæterum au-
 tem Valauesio fratri, tanquam valentiori demanda-
 uit curam spectandi omnia cominùs, & ad sese re-
 ferendi. Idem præstitum circa cæremonias, quas vo- 1601.
 cant cœnæ Domini: quod circiter tempustam ipse,
 quàm frater, vt Pontificem iis pauperibus, quos die-
 tim pascit, ministrantem, simulque in eadem aula
 discumbentem contuerentur, vices redemere duo-
 rum pauperum, vestibusque eorum assumptis, adfuê-
 re inter cæteros, & agniti licèt à Pontifice, ipso ta-
 men rem placidè dissimulante, omnia spectarunt.
 Paschalibus Romæ exactis, & postquam varia mu-
 nera domo accepta distribuit, nonnullaque etiam ad
 Pinellum misit, profectus est Neapolim. Superfluum
 F

1601. foret recensere quantum, quotiesque diuerterit, vt
 requireret varia, quæ apud auctores celebrata sunt
 tam Latij, quàm Campaniæ loca. Affectum se verò
 præsertim dicebat, cum memorata Virgilio coràm
 haberet, lustrarétque, vt Caietam, vt Cumas, ea-
 rumque reliquias: vt Misenum montem, & Auer-
 num Lacum, & similia. Cùm item loca, in quibus
 exstitisse dicerentur villæ Ciceronis, & Luculli; aut
 sepulti fuisse Scipio Africanus, & Virgilius: atque id
 genus cætera, ad magnos viros attinentia. Addebat
 se, cum crypten illam, seu, vt appellat Seneca, car-
 cerem longum, & obscurum, Pausilippum scilicet
 montem per passus mille perforatum, cundo, re-
 deundóque spectaret, doluisse, quòd ignoraretur,
 certusve non esset, qui tam præclarum facinus, tanto
 viatorum compendio, commodóque attentauisset.
 Digniore enim commendatione arbitrabatur esse,
 quàm Xerxen, cum Græciæ bellum inferens, Athon
 montem non à continente modò præscidit, sed me-
 dium etiam perforauit. Neapolim quam-primùm
 accessit, tenere se non potuit, quin Portæos illos fra-
 tres conueniret. Cùm inductus autem fuisset ad na-
 tum maiorem, cui nomen Ioannes Vincentius, is bre-
 ui colloquio sic affectus fuit, vt ipsum exclamabun-
 dus ad Ioannem Baptistam natu minorem deduxe-
 rit, quò & ipse in similem admirationem raperetur.
 Enarrare autem solebat Peireskius, licet ipse quoque
 Ioannes Baptista foret iam grandæuus, adspersisque
 canis venerabilis; ipsum nihilominus eâ reuerentiâ
 obseruare solitum iussa, nutusque Ioannis Vincen-

tij, vt maiore non potuisset ora, atque imperium 1601.
patris. Cæterum, vt cum ipsis vltro communica-
uit plurima, ita vicissim ab iis accepit; neque specta-
uit modò quæcunque asseruabant in Musæis, pretio-
sisque armariis; sed etiam omnigenis penè illorum
experimentis, prout sibi in votis esse insinuauit, in-
terfuit. Heinc nata ipsi cum vtroque eximia familia-
ritas, &, quæ est deinceps mutuis literis, officiisque
variis culta amicitia. Inuisit præterea Musæum Fer-
rantis Imperati, ipsum quoque raris naturæ operi-
bus instructissimum; itémque Adriani Guillelmi,
Martis Gurgustiolæ, & Matthei Cappuani Concha-
norum Principis; tametsi ad hunc extra ciuitatem
diuertendum fuit. Monumenta insuper omnia an-
tiquitatis peruestigauit, ac præ cæteris delineatas vo-
luit nescio quas columnas operis Corinthiaci, Apol-
linémque ad Tripodem, & similes quasdam figuras.
Ad hæc rogauit, didicitque quicquid licuit cogno-
scere de familiis Neapolitanis translatis in Prouin-
ciam, & de Prouincialibus translatis in eam regio-
nem. Cùm verò nosset esse in templo Diuæ Clæræ
nuncupato sepulcra complura Regum, Principum-
que ex Regia stirpe ad Carolum primum (quem di-
ximus fuisse S. Ludouici fratrem) attinentium: id-
circo ad illa maximè attendit, præcipua adumbravit,
Epitaphia exscripsit. Quinetiam sollicitus fuit in ex-
quirendo sepulcro Simonis Portij Philosophi cele-
bris, non ita pridem vita defuncti: sed enim curam
explorandi, si quæ fortè inueniretur, & maximè qui-
dem cum Epigraphe, Pinellus ipsi commendârat.

1601. Viuebat tum Neapoli foemina quaedam sanctitate, institutioque vite illustris. Ea Romam accita à tempore vsque Gregorij tertij-decimi, & ab optimo Bellarmino examinata, probataque, dicebatur rapi in eam exstasin, statim ab assumpto Eucharistico Sacramento, vt, quemadmodum genuflexo erat, ita immota, rigidaque, stipitis instar, consisteret, oculis apertis nihil conspiceret, toto corpore nihil planè sentiret. Itaque noluit Peireskiius ex ea vrbe discedere, quin rem factu mirabilem vidisset, atque explorasset. Ac obtinere illud quidem absque contentione non potuit; sed, vt imperuium ipsi nihil erat, peruecit tandem, ac præter fratrem, deduxit quoque Ioannem Porcelletum Mallianum, qui fuit deinceps Præsul Tullensis. Vidit ergo, explorauitque, & commemorando mirari solebat, si posset quidpiam simile humanitùs contingere; neque facile credebat Cardano referenti sibi quid tale euenire solitum, quoties animo collibuisse. Postquam urbem satis lustrauit, illiusque elegantiam, amœnitatemque admiratus est, nihil habuit potius in votis, quam adire Vesuuium, contemplarique locum, in quo magister Plinius diem obiisset. Ea re peracta, insigni quodam flagrauit desiderio inuisendi Siciliam, & pergendi Meliten vsque. Tria autem erant, præ ceteris, quæ auebat coràm spectare, Fretum Scyllæum, Æthnæ incendium, Antiquitates Syracusanæ: restitit tamen Fonuiuius, neque ipse, illo inuito, progredi vsquam voluit. Quare satis fuit totam eam regionem circum peragrarè, & ad loca

etiam aliqua redire, vt Puteolos, & Baias versus, 1601.
quò posset oculatiùs duo quædam ædificia subter-
ranea inspicere, quæ Piscina mirabilis, & Labyrin-
thus appellantur. An adiiciam verò, cum littus pro-
pe Puteolos consideraret, pulueremque requireret
aqua marina lapidescentem, detectum ipsi præter-
eà fuisse inter arenas quendam plumbeum, quo cæ-
laturæ, ac præsertim Onychinæ conseruarentur.
Quòd autem in eo littore numismata ferè exesa de-
prehenderentur, opinatus est causam esse sulphur,
quod tametsi insensibile, in iis tamen oris vbique
interuenit, accedente aliundè ex mari sulfugineo
halitu, cum arrodendi facultate. Altero post men-
se repetiit Romam, idque vt amicis vale diceret,
collatis variis munusculis, ac aliquibus etiam aliò
missis. Constituerat nempe redire Patauium ante
Solstitium, magnòsque æstus; vnde & paucos in-
tra dies non sine relicto sui desiderio ex vrbe disces-
sit. Instituit autem iter Perusiâ, tum Academiæ
gratiâ, tum spectandi lacus Thrasumeni causâ. De-
flexit inde Eugubium, occasione inuentæ illeic non
ita pridem Fabulæ æneæ lingua veteri Hetrusca per-
scriptæ. Salutato postea ad Assisium D. Francisci
monumento, inuisit Fullinij Natalitium Benedi-
ctum, abs quo expectatus ardentissimè fuerat. Spe-
ctauit exinde ad Montem Falconem, inter D. Cla-
ræ reliquias, treis insigneis globulos in cistula fel-
lea inuentos, quorum duo, vel tres, non ampliùs,
quàm vnus, ponderosi deprehenduntur. Tum vo-
tis ad celebre Fanum D. Mariæ Lauretanæ ritè per-

1601. solutis, adiit Anconam, indeque Vrbinum, ad
 obtinendum licentiam peruolandi Bibliothecam
 Ducis. Digressus Pisaurum, atque Ariminum, ac-
 cessit Rauennam, vbi Hieronymus Rubeus clarus
 ille Medicus, patriæque scrutator, complecti illum
 expetebat, demonstrarèque in ipsa sede Exarchatus
 nescio quas reliquias Barbariei Gotthicæ, & orna-
 menta Imperatorum, contemporaneorùmque Re-
 gum, cum his nominibus; ATHALARICVS
 RIX, WITIGES RIX, THEODVISATVS,
 & id genus alia; simulque ostendere ornamenta
 quædam Gallæ Placidia, in nescio quo templo,
 quæ Velius non esse antiqua censuerat: denique ipsi
 sua manu exemplum Historiæ Rauennatis dare. Per-
 uenit exinde Venetias, vbi amicis, magna illorum
 cum voluptate salutatis, cognoscere non obiter
 voluit Antonium Posseuinum, ex Societate IESV,
 virum optimum, ad quem cum expetiisset com-
 mendatitias literas, *Ecquid quæris proxenetam, re-
 scripserat ad illum Sirmondus, cum ad quoscunque
 veneris, adeò ex teipso innotescere, amabilisque euadere
 possis?* Postremò non multos post dies, hoc est,
 medio circiter Iunio, accessit Patauium, vbi tantâ
 est exceptus lætitiâ, vt videretur quasi quispiam
 Deus studiosorum eò aduentasse. Maximè verò re-
 ditu suo recreauit optimum Pinellum, qui diutur-
 nis, sed lentis morbis iam ingrauescentibus, pro-
 pendere se in mortem sentiebat. Dies non sufficie-
 bant audiendo, quæ compererat; neque inspicien-
 do, quæ attulerat, neque cognoscendo, quæ visa

obscura interpretabatur. Dicam-ne, cum inter 1601.
eos viros, quos cognouerat, fœlicitati verteret,
quòd amicos sibi Baronium, ac Bellarminum pa-
rauisset, prouocatum fuisse optimum Pinellum, vt
quidnam sibi circa illos contigisset, exponeret?
Cum, inquit, summus Pontifex ante annos treis
venisset Ferrariam, dignati sunt illi me inuisere; sed
tacitis nominibus, habitúque dissimulato, adeò vt
se Presbyteros simpliciter asseuerarent. Ipse ex eo-
rum iconibus, qui viri essent, statim agnoui: sed
fingens tamen me ignorare, in eam Musæi partem
deduxi, in qua virorum illustrium, ac ipsorum spe-
cialiter, imagines erant conspicuæ. Ostensa autem
Baronio Bellarmini effigie, Num hæc imago, in-
quam, ô bone, socium istum tuum repræsenta-
t eximiè? & ostensa Bellarmino quæ Baronij aderat;
Num hæc quoque, inquam, socium istum tuum
exquisitè refert? Ac tum illi delusos se, cum delu-
derent, agnoscentes in amplexus prolapsi sunt. Por-
rò quia Peireskius præsentiebat se post annum re-
uocatum iri in patriam; idcirco se ad intermissa Iu-
ris studia composuit: tempore sic dispensato, vt ad
alia præterea innumera sufficeret. Siquidem præter
varia, de quibus paullo post dicetur, in literatos
officia, profecit continuo in notitia abstrusioris hi-
storiæ, altiorisque antiquitatis. Specimen autem in-
signe dedit, cum subortâ inter curiosos de monte
Argæo controuersiâ, edisseruit ex Iaspide, variis-
que numismatibus Cæsareæ, alibique cufis, origi-
nem, ritusque varios, quibus ille mons fuit olim

1601. in Cappadocia adoratus. Linguas præterea semper excoluit, quas credidit vsui futuras. Nam ex Hebraïca quidem, & ex utroque caractere, tam vulgari nempe, quàm Samaritano; ex Syriaca item dialecto, idiomatèque Arabico, tantum ferè delibauit, quantum ad siclorum, similiùmque numismatum interpretationem necessarium duxit; vsus magisterio Iudæi cuiusdam commorantis Patauij, cui nomen Rabbi Salomon fuit. Ad Græcam linguam quod adinet, studiosiorem illi operam impendit, tum propter varias constitutiones Imperatorum Græcorum, ipsàmque Iuris originem, quæ ad Græcos fonteis refertur; tum propter Philosophiam, seu studium Sapientiæ, proptèrque Poëseos, ac Historiæ, quæ in ea lingua supersunt, antiquissima monumenta; tum propter explicationem gemmarum, numismatum, marmorum, quorum sunt Græcæ inscriptiones, quibusque illustrandis pulchrum semper duxit, suauissimùmque habuit seriam operam collocare. Heinc cum ad aliquem scriberet Græcarum literarum amantem, exempli causa ad Occonem, qui suas semper Epistolas sententiis Græcis interferebat, solitus erat ipse quoque eruditionem suam testari, nunc versum Græcum præmittendo, nunc quidpiam carmine, aut prosa appositè interpolando: vt ad memoratum Adolphum Occonem, *Fortunate Senex, Te Diuæ illius antiquæ, & venerandæ Μυμμοσιώνος filia, non iam Αδδλφον, sed Αδελφον duplici nomine Germanum dicent.* Nec verò humaniorum modò literarum studiosus fuit, sed multum etiam

etiam inuigilauit Mathematicis artibus, carus ex eo 1601.
tempore Galileo Galilei, quem & apud Pinellum
primùm nouit, & ex inuenta hauriendis aquis tum
urbem infestantibus machina, admodùm suspexit.
Incubuit quoque plurimùm in peruestigandis cau-
sis rerum naturæ admirabilium. Quippe, & varios
variè rogauit de illis Parheliis, siue tribus solibus,
ac triplici Iride uisis, die Februarij septima, hora
circiter vigesima prima. Et de piscibus, aliisque re-
bus saxificatis philosophaturus, tum variam co-
piam impetrauit, inque angulo Musæi disposuit;
tum ichnographiam eius montis, qui apud Viceti-
nos iis abundat rebus, obtinuit. Et quicquid fuit
cuiquam perspectum circa fossilia, mineralia, rem
metallicam, sua seu remuneratione, seu comitate
concessum tulit; maximè autem Venetiis; ubi aliun-
de, cum multa præclara in armamentario se obser-
uasse diceret, referebat tamen nihil sibi fuisse ad-
spectu iucundius formatione aluminis in octahedri-
cam figuram. Et frequens adiit rariores hortos,
perscrutaturus varietatem, vireisque tam indigena-
rum, quàm exoticarum plantarum; ac destinans
quasdam in Prouinciam, quasdamque vicissim ex
Prouincia, nunc in Pinelli, nunc in aliorum virida-
ria transferri curans. Et interesse solitus fuit non pu-
blicis modò Anatomicorum dissectionibus, sed
priuatis etiam Hieronymi Fabricij ab Aquapendente,
qui illum propter singularem beneuolentiam ad-
misit, cum specialiter ex ouis gallinæ incubanti
suppositis, singula in dies singulos subduceret, ut

1601. ab ipso vsque incubationis initio obseruaret seriem formationis pulli. Atque hæc quidem de studiis. Sequitur, vt iam insinuemus, quemadmodum illum ex hoc tempore viri studiosi, eruditique arripere agnouerint gubernaculum literarum. Dictum est iam, cum Roma rediit, cœpisse optimum Pinellum solito grauius laborare, inque obitum vergere. Is itaque non multò post, quippe sub Augusti initium, è mortalium vita excessit, propè septuagenarius: magno profectò dolore omnium bonorum, eruditorumque; sed Peireskij potissimum, qui illum, tanquam alterum parentem habebat, ac venerabatur. Cæterùm cum ille sui desiderium, quò patebat orbis literarum reliquisset, consolationi tamen fuit, quòd videretur Peireskio quasi lampada tradidisse. Ipse nimirum ad eius mores ita se composuerat: ita studio rerum nobilium, exemplòque benefaciendi, ac promouendi bonas artes animatus euaserat, vt virtutis heroicæ destinatus hæres iure censeretur. Huiusce rei congerenda aliquot testimonia sunt, quæ pleniorẽ concilient fidem. Imprimis verò citandus occurrit Paulus ille Gualdus, qui Pinelli vitam conscripsit, cuiusque mentio facta iam est. Is postquam viri mortem defleuit, dixitque naturam parcè proferre eiusmodi viros, ac Methonis fortasse annum transigendum iis, qui alterum Pinellum expectent; talem scilicet, cuius studium humaniora studia restituat in pristinum splendorem, cuius opes in nobileis libros colligendos impendantur, cuius dignitas doctis viris patrociniò sit; tum

LIBER PRIMVS.

51

1601.

demum subdit, *Ætas sanè nostra, si quem feret eius-*
modi, is, ita me Deus amet, non alius erit à NICO-
LAO FABRICIO Gallo, domo Aquis-Sextiis, cla-
rissimo adolescente, qui Roma, & Patavij, vix-dum
plenam pubertatem egressus, eo ardore Pinellum, & Pi-
nelli studia est complexus, ut omnibus nobis, & doctis vi-
ris, quotquot his capiuntur literis, miraculo sit. Egre-
gium sanè vaticinium: sed en etiam votum Erycij
Puteani, iam tum Mediolani, ut supra est dictum,
Eloquentiæ, & Chronologiæ professoris. Is scribens
ad Peireskium, O vulnus, inquit, quod Pinelli mor-
te acceptum est! Abiit æternus ille vir, ipse nominis, &
fama securus: sed nos in desiderio, & dolore reliquit,
Musas in squalore. Quis succrescet, & dolorem nobis de-
met, Musis squalorem? Non doctrina, sed opibus quo-
que opus. Quis? fallor? an tu ipse hûc vocare, ut sis
quod Pinellus fuit? Voueo, voueo, & saluere te iubeo,
Iuuentutis spes. Quo loco fortassis non ingratum
erit, si Peireskij responsionem adtexuero. Sic igitur
ille rescripsit. Peruellis animum meum dolore, dum mihi
incomparabilis viri morte vulnus inflictum refricas. Me-
ritò tu quidem funebreis, ac luctuosas voces ingeminas;
meritò vicem nostram deploras, meritò omncis ad lugen-
dum inuitans exclamas, Quis nobis dolorem demet, Mu-
sis squalorem? Sed in fine risum excitas, dum, quasi va-
ticipari velles, subiungis me, quod Pinellus fuit, futu-
rum; idque, tanquam fieri possset, seriò voues. Quod per-
inde est, ac si ingenti succisa pinu voueres, ut humili ali-
qua myrica robur illius, ac proceritatem æquaret. Verùm
amor erga me tuus hoc tibi, quiduis aliud meditantì, vo-

G ij

1601. tum extorsit, cuius, ut reor, nunquam te damnatum iri, aut reum fore sperasti. Quod si ego tibi idipsum vouens, vatis illud accinam, Tu nunc eris alter ab illo, qui te penitus nôrunt, sat scio, me vatem affirmabunt haud vanum; tuæ namque hoc opus opis non meæ. Argutè fanè, & eleganter; tametsi id dissimulauit, quod verissimè à Puteano dictum, ad subeundum id muneris, opibus quoque opus esse. Fuère & aliæ perelegantes vtrimque literæ conscriptæ, exstâtque speciatim vna edita in secundis Ferculis, seu centuria Epistolarum Puteani secunda, qua sub initium sequentis anni, qui fuit supra millesimum, sexcentesimoque secundus, ille gratiosè conquestus est se Deorum genus nominatum. Fuère, inquam, aliæ literæ conscriptæ: sed ad rem facienteis excerpti, ex quibus abundè intelligitur quàm appositè Ianus Gruterus in præfatione magni illius Inscriptionum voluminis ita coniunctim nominârit, commendaueritque Erycium Puteanum, & Nicolaum Fabricium, ut iuuenes esse præ cæteris dixerit,

——— *Sacros qui sollicitare fluores*

Aonidum, totâmq; solent haurire Aganippen.

Verfabatur porrò sub prælo ingens illud opus, cum Pinellus concessit fati: Peireskius autem suppeditauit, quæ in illud infererentur, non modò ex iis, quæ inter Pinelliana cimelia, sed etiam ex iis, quæ Romæ, quæ Venetiis, quæ aliis in locis obseruârat, descripserâtque, ut docet illud toties subiectum inscriptionibus, *Ex Nicolai Fabricij schedis.* Venio iam ad Marcum Velferum, cuius interuentu Gruterus

schedas illas obtinuit. Ille Pinello propè par, & 1602.
 singularis amicus, florebat Augustæ Vindellicorum
 Duumvir. Me tacente, scripta illius, omnesque viri
 eruditi, opem ipsius munificam, paratissimamque
 experti, quantus vir fuerit, satis loquuntur. Velle-
 rus ergo, literis ad Peireskium datis, testatus est
 tanti se facere ipsum, eiusque amicitiam, vt nihil
 sibi fuerit ex tota Pinelli hæreditate expetibilius.
 Quin etiam ipse quoque illum non modò virtutum
 Pinelli hæredem agnoscens, sed futurum quoque
 suarum successorem coniiciens, diligere cœpit, tan-
 quam filium, & literarum frequentiam, quoad vixit,
 non destitit testatum facere affectum. Hoc vno ipsi
 durus fuit, quòd sui effigiem constantissimè dene-
 gavit, pro eo, quo omnibus aliis ardentissimè fla-
 gitantibus denegauerat instituto. Et Peireskius ta-
 men, vt alios nonnullos, sic illum nescientem pin-
 gi procurauit, conducto artifice, qui ipsius vultum
 è clandestino loco spectaret. Sic obtinuit quod illi
 Occo sperare nefas prædixerat, cum id abs Velle-
 tulisset responsum, *Cato maior posteros volebat quære-
 re, cur sibi statua nulla posita: mihi contra, quantum
 video, cauendum, ne quis aliquando miretur, si non
 indignetur, qua ambitione consortio magnorum virorum,
 quorum imagines se colligere Fabricius ostendit, irrepse-
 rim.* Prætereo autem quàm præclarè Noster illud ex-
 ceperit: quippe ad Occonem rescribens, *Dixit qui-
 dem, inquit, Cato non minùs argutè, quàm sapienter,
 se malle, vt posteri quærerent quare sibi non esset, quàm
 quare esset posita statua: nunquam tamen, quod legerim,*

1602. *se pingi, aut fingi renuit; cuius rei testes esse possunt icones eius non pauca, quæ in hodiernum diem circumferuntur. Igitur nec Velserus, vera Catonis imago, id abnuere deberet, & ne abnuat, precor preceris, ores ipsum, atque exores iterum oro.* Subnectendus Velsero est Iosephus Iustus Scaliger, vir ille maior, ac celebrior, quàm vt encomio nostro indigeat. Subnectendus, inquam, vt constet quàm sponte, quàmque alacri mente Peireskii se ipsi, aliisque eruditis deuouerit. Nam ille quidem summoperè sibi ipsi est gratulatus, quòd in Pinelli defuncti locum talis amicus successisset; at occasionem vt accipias, ea fuit huiuscemodi. Scripserat Scaliger ad Pinellum, rogans, vt sibi procuraret Hebræicos aliquot libros, itémque nummos aliquos Scaligerorum Principum; ac simul miserat tam Patris, quam sui ipsius autographa quædam, & vtriusque etiam icones, prout ille petierat. Scripserat vnà Carolus Clusius, miseratque exemplum suæ rariorum plantarum Historiæ, & iconem desideratam Matthiæ Lobellij: ne quidpiam dicam de destinatis à Scaligero literis ad Carolum Leberoneum Valentinum Episcopum Patauii tum commorantem. Peruenère ista Patauium, cum non modò iam Pinellus obiisset, sed discessisset etiam ex vrbe Cæsar Dux Acheruntij, qui fuit Pinello ex fratre nepos. Quia verò is Gualdo mandârat, vt siquid datum foret ad Patrum, id exciperet, & Neapolin ad se mitteret; idcirco Gualdus omnia excepit, ac priusquàm transmitteret, cum Peireskio communicauit. Itaque Peireskii, cala-

mo arrepto, rescripsit ad Scaligerum: nuntiauit non 1602.
modò Pinelli, sed etiam Episcopi mortem: securum
fecit de donariis à memorato Cæsare grato animo
accipiendis: recepit in se quam Pinello commiserat
curam librorum Hebraïcorum, ac numismatum:
pollicitus est se aliqua saltem, quæ haberet iam, oc-
casione prima missurum: obtulit & nonnulla alia ad
illustrationem Scaligeræ gentis, quam cum venera-
retur, adiecit se non commisisse, vt icones illæ abi-
rent, quin exempla sibi earum obtineret. Scripsit
pari modo ad Clusium, ac dici non potest, quan-
tum illi se tam generosæ indoli, ac singulari huma-
nitati deuinctos prædicauerint. Hûc spectat illa Sca-
ligeri ad Velferum Epistola, quæ est in tertium li-
brum inserta, & in qua, *Numismata*, inquit, *gentis*
Scaligeræ cum literis Fabricij nostri, & tuis accepi; quo
nomine gratias tibi ago. Nondum Hebraïcos accepi libros,
quos ille ad me ex Italia misit; quia inter mercimonia Ra-
phelengiana sunt, quæ nondum hûc perlata sunt. Prope-
diem, quum accepero, & illi, vt gratias agam, scribam,
& à me quoque alias expecta. Scripta est autem Epi-
stola I V. Idus Maij. An subinde commemorabo ali-
quos ex iis, quibus alacrem operam nauauit? Impri-
mis certè, si quid fuerat à Pinello priùs tentatum in
studioforum gratiam, id contentione maxima per-
ficere adnixus fuit. Sic nullum lapidem non mouit,
vt quam ille spem fecerat Prospero Alpino percelebri
Medico recuperandi de tertia Methodicorum secta
tractatus, opere ipso posset explere. Deinde, cum
dicendi sint, quos Pinelli exemplo iuuuit, vnus instar

1602. omnium esse posset memoratus Pignorius, dum
 Iliacam mensam exponens (Tabulam nempe illam
 æneam Hieroglyphicis Ægyptiis insignem, quæ ex
 Petri Bembi Cardinalis reliquiis eo tempore in Du-
 cis Mantuæ Bibliotheca asseruabatur) gratias qui-
 dem egit imprimis Velfero, sed subiecit tamen, Ni-
 colao dein Fabricio Chalasijs Domino, natalium splendore,
 & recondita eruditione illustri adolescenti, qui non modò
 insignes antiquitatis reliquias, quibus instructissimus est,
 in meum, & studiosorum usum munificè contulit; sed
 etiam aliorum Musæa, ut paterent, sedulò curauit. Eius
 diligentia factum est, ut non modò Venetijs Friderici
 Contareni Diui Marci Procuratoris, & Ioannis Moce-
 nici illustrissimorum virorum præclarissima nummorum, &
 gemmarum κειμήλια mihi in promptu essent; sed & Ro-
 ma ornatissimi viri Lalijs Paschalini κέρως ἀμαλθείας (cur
 enim hoc nomine non appellem bonæ copiæ diuitem thesau-
 rum ?) de quo nobis numismata, gemmæ, sigilla, rara om-
 nia insigni humanitate suppeditata sunt. Eidem Fabricio
 acceptum ferri debet omne id, quod è Natalitij Benedicti
 pretiosis oculis euulgamus, è quibus auctario nostro cum
 robore, & incremento spiritus accessit. Ea enim omnia,
 quæ ad illustrandam Epiphanijs, Irenæi, & aliorum Pa-
 trum historiam Sectarios antiquos exagitantem attulimus,
 inde profecta sunt. Hæc fufiusculè refero; quoniam ex
 iis, quæ iam antè attigi, pluscula confirmant. Addo
 verò circa Pignorium, cum is librum de Patauinis ori-
 ginibus scriberet, obtinuisse illi Peireskium à Ioan-
 ne Vincentio à Porta, quod ipse postea memorauit,
 & Philippus etiam Tomafinus in Tito Liuiio retulit,
 circa

circa Parentis historiæ bracchium. Nimirum ci- 1602.
 ues Patauini ex asseruatis apud se Titi Lii ossibus
 alterum bracchium exemerant, concesserantque in-
 clyto illi studiorum fautori Alphonso Arragonum
 Regi, cum illud instantissimè per Antonium Panor-
 mitam Legatum suum exorâsset, ab anno vsque sa-
 lutis millesimo quadringentesimo quinquagesimo
 primo. Cùm ignoraretur verò ecquid de bracchio
 actum foret, occasionem cepit Peireskius mittendi
 complura ad Portæum munuscula, quasi compen-
 sans ectypum marmoris cuiuspiam, in quo erat ex-
 pressus ritus mittendi milites sub iugum; ac simul
 efflagitauit vt rescriberet, quid pro sua sagacitate de
 bracchio compertum haberet. Rescripsit autem ille
 consequenter, neque Alphonsum morte præuen-
 tum, neque etiam Panormitam condere potuisse pro
 votis id bracchium: successorem verò istius à secre-
 tis regni, conclusisse sub marmore, collocassè-
 que extra Oratorium, cum inscriptione huiusmodi,
 T. LIVII HISTORICI BRACCHIVM, QVOD
 OLIM ANTONIVS PANORMITA A PATAVI-
 NIS IMPETRAVERAT, IO. IOVIANVS PON-
 TANVS MVLTOS POST ANNOS CONDIDIT:
 cæterùm à multis iam annis id marmor non fuisse
 conspectum, ob sacellum à nescio quibus confrat-
 ribus superextractum. Vt fuit porrò Peireskius er-
 ga Pignorium munificus: sic fuit etiam erga Vlyf-
 sem Aldrouandum perelebrem illum de Animalibus
 scriptorem, qui multa ab eo numismata habuit,
 maximèque Asiatica, illustrandis iis, quæ circa ani-

1602. malium symbola iam ediderat, ac tum de nouo apparabat. Atque is quidem Bononiâ scribens animo reuerâ grato pollicitus est se commendaturum per quem profecisset : sed in cæcitatem breui incidens id, quod destinârat, perficere potis non fuit. Idem fuerat pollicitus Ioannes Baptista Villalpandus, de illius nomine, patria, conditione sollicitus, vt testari posset à quo accepisset & siclos, & pleraque alia, amplificando tractatui de nummis Hebraïcis, post editos iam magnos illos in Ezechielem commentarios. De Sirmondo heic memorandum, quòd cum accipere à Peireskio Roma discedente noluiisset, nisi ex iis numismatis, quæ geminata illi adessent, postulauisse ipsum tamen, obtinuisseque ab eo, postquam Patauium rediit, plusquam ducentos ectypos, vel ex Græcanicis duntaxat. Eius scilicet generis coegerat iam supra mille, quæ forent penitus intacta rei nummariaë auctoribus : & cum haberet cusa tam ante, quam post Romanum imperium in ciuitatibus quibusque Græciæ, Asiæque præcipuis, ex quibus contexerat seriem Seleucidarum Principum, ab Alexandro ad Romanos vsque : eamobrem Sirmondus hanc seriem desiderauit cognoscere, vt illius instar seriem Principum Ægyptiorum texere posset. Sed faciendus his modus est. Porro iam penè triennium in Italia exegerat, cum apparare reditum cœpit. Ac habuerat quidem in votis Venetiis tendere Augustam, tum vt Velsorum, Oeconémque ea in vrbe inuiferet : tum vt exinde commissus Danubio circumstantia Germaniæ, Hungariæque loca lustraret,

& Constantinopolim tandem per Euxinum Pontum, Bosphorúmque Thracium perueniret, peragraturus deinceps quicquid liceret ex Græcia : verùm Fonuius planè abnuit , vel quia censeret Patrem, Patruúmque id consilium auersaturos, ob digressionem prolixam nimis , periculísque plenissimam ; vel etiam quia ipse Parisios repetitò accerferetur. Peireskius ergo nihil planè ausus ipso repugnante moliri, res suas ita composuit , vt imprimis omneis Italiae amicos, quibus vale coràm dicere non potuit, literis salutauerit, oblatóque obsequio, & plerumque etiam adiunctis munusculis deuinxerit. Sic exteros quoque, ac præ aliis Scaligerum , cui ad superiùs memorata adiecit nummos ab amicis Veronenfibus recens habitos , nonnulláque alia spectantia ad Scaligeranam familiam. Coëgit deinde quicquid potuit seu librorum , seu cimeliorum , seu aliarum rerum exquisitarum nancisci : ratus sibi in patria parem copiam non occursuram. Discessurus coniecit omnia cum sarcinulis in aliquot capfas , quas direxit Genüam , conuehendas inde Massiliam : ac reseruauit solùm rario-
ra , & pretiosiora aliqua , quæ vnà translata eandem secum experirentur fortunam. Videlicet , cum sibi satis lustratum putaret ex Liguria, peragrarè Galliam Cisalpinam voluit, emergeréque Lugdunum , vt prouidere illeic posset quemadmodum litteras ab amicis acciperet , & vicissim ad illos daret. Postremùm relicto ingenti sui desiderio Patauij præsertim, ac Venetiis (ne quidpiam dicam de Augusta, vbi Velferus concepta ipse complectendi illum frustratus,

1602. quasi dimidium animæ subduceretur, ingemuit) itineri sese commisit. Diuertit autem primùm Vicentiam, salutaturus illic amicos, ac inuisurus eum montem, cuius, vt dictum est iam antè, ichnographiam quæsierat. Considerauit etiam Gustosæ illam venti dispensationem per canaleis, ac tubulos; accepitque, & in commentarios retulit historiam illius, qui nascentem è crypta ventum in loco satis dissito, domum vsque per meatum subterraneum ita deduxit, vt tandem velut secuerit, distribueritque pro arbitrio. Accessit deinde Veronam, attenditque illic præsertim ad Scaligerorum sepulcra, quorum, quia tum non licuit adumbrationem obtinere, impetrauit postea interuentu Cæsaris Nichezolæ, & Marci Antonij Montani. Mantuæ cum foret, tam multa vidit, atque adnotauit in Ducis Cimeliarchio, vt eum superioribus annis accepisset direptum fuisse, Germanis urbem vastantibus, vix satis sese consolari per multos dies potuerit, tantam ducebat factam iacturam. Inter cætera spectauit curiosè Ægyptiam illam Tabulam, vt varios de ea scrupulos eximere Pignorio posset. Visâ Cremonâ, voluit Brixiam, Bergamumque diuertere, ac tum venire Mediolanum, vbi non modò Erycius Puteanus, & Septalij fratres, aliique amici; sed maximè etiam ille nunquam satis laudatus Archipræsul, Cardinalisque Fridericus Borromæus, Ambrosianæ Bibliothecæ iam tum crebrescentis fundator, sunt illum humanissimè, ac per dies multos complexi. Digressus Ticino, Nouaria, Vercellis, peruenit Taurinum, ac superatis Alpibus,

Geneuam ; vbi peruolutis libris variis , spectatôque 1602.
Lemmano lacu , Tononum vicum adiit , vt fieret
oculatus testis admirandorum facinorum , quæ pa-
trare per illud tempus Dæmoniâci perhibebantur.
Traiecto lacu , perlustratâque circumuicina Heluetia,
soluere vota placuit ad celebre fanum Sancti Clau-
dij , ac præsertim pro Patruî cognominis incolumi-
tate. Deflectere inde volebat Semurium , Dau-
idem illum quondam suum præceptorem salutatu-
rus , ædeisque illas inuisurus , in quibus ante quin-
que annos Genebrardus obierat : sed rerum in Bur-
gundia ob factionem Bironij Marecalli innouata-
rum , suspectarumque status deterruit. Deflexit ergo
potius Lugdunum , vbi acceptâ pecuniâ , persoluit
largè honorarium Ductori suo Parisios , vt iam di-
ctum est , discessuro. Deinceps , quamuis amore
patriæ , parentumque teneretur , callidè tamen con-
siliium cepit non pergendi recto itinere domum , sed
discedendi Monspelium , vbi Iulius Pacius à Beriga
Iurisconsultus Vicetinus profiteri magna cum laude
Iurisprudentiam ferebatur. Quia enim satis sibi ipsi
circa Iuris studium nondum fecerat , & apud se ta-
men constituerat neque postulare , neque adipisci
quam lauream vocant Doctoream , absque insigni
quadam gloria , testationeque eruditionis ; idcirco
domum tendere noluit , ne inuitus adigeretur ad
consequendum lauream , possétque priùs sub illustri
Antecessore fieri instructior. Itaque concessit Mons-
pelium sub Iulij mensis initium , seseque statim ipsi
Pacio in contubernium cum fratre dedit. Subinde

H. iij

1602. verò consilium indicauit Patri, ac Patruo, qui nihil tale suspicantes subueriti sunt, ne fortè in Italia non satis studiosè Iuri incubuisset. Præter eum secessum, argumento fuit, quòd tam ex capsis Genuâ acceptis, quàm ex transmissis residuis illis, selectioribusque cimeliis, quibus Monspelium cum peruenisset, sese exonerauerat, peruiderunt illum debuisse tantum temporis in iis colligendis, cognoscendisque impendere, vt nihil, aut parum omninò, quod impenderetur Iuri, superfuisset. Id autem vbi ille rescivit, quadam veluti apologia suspicionem est amolitus. Nimirum, se nihil detraxisse horis Iuris studio debitis; sed tantum quas alij aut ludicris rebus, aut comotationibus, aut Venereis illecebris vulgò dederent, succidisse, contriuisseque in comparanda antiquitatis notitia. Quam viderent de ea congeriem, argumento saltem esse pecuniam sibi creditam non fuisse in nequitiam, perditosve usus absumptam. Cæterum & se agnouisse non esse studium antiquitatis Iurisprudentiæ inutile, cum alia ratione non possent pleraque loca seu Digestorum, seu Codicis intelligi; & posse ipsos id experiri, cum quod, exempli gratiâ, lateret iam Interpretes circa Viriolas ex Smaragdis Vlpiano, ac Paulo sæpius memoratas, intelligere ex iis possent, quas eruisset Romæ ex quibusdam ruderibus, quasque ad illos mitteret, rem iam à plerisque sæculis inuisam. Existare etiam in sarcinis plureis reliquias ex eo Ære, quod antiqui graue dixerunt (cum id nimirum penderent) interque parteis Assis varias reperiri Qua-

drantem , qui altera facie Suem præferat , ex quo , 1602.
& ex Oue , ac Tauro pariter signatis , dicta primùm
fuit Pecunia , tanquam à pecudibus. Sic & repertum
iri alia propemodùm innumera , de quibus coràm
differere , sine voluptate vtriusque non posset. Deni-
que tam sese , quàm fratrem non diuertisse ad Pa-
cium , quòd se Iuris ignorantiores suis coætaneis
crederent ; sed quòd eximium aliquid supra ipsos sa-
pere vellent. Placuit mirè parentibus instituta de-
fensio , ac Patruo præsertim , qui tanto ardore vi-
dendi ipsius inarsit , vt , vix tertio mense exacto , ac-
cerfitum voluerit. Accessit ergo ; sicque Lareis reui-
sit primùm mense Nouembri , sed adducto tamen
secum Pacio , vt vel reducendi ipsius prætextu deti-
neri domi non posset. Relictus verò germanus fuit ,
quòd è morbo tum conualescens sese dare itineri
absque periculo non posset. Heic non memorabo
qua exultatione exceptus Peireskius domi fuerit ,
neque quo cultu habitus Pacius. Referam duntaxat
magnum illum virum Guillelmum Varium , qui tum
erat princeps Aquensis Senatus , quique fuit post-
modùm suffectus , vt suo infrà loco dicetur , in vi-
cem Cancellarij , mirari satis non potuisse indolem
adeò egregiam , raràmque adeò eruditionem tanta
cum modestia coniunctam ; neque vnquam satis sa-
tiari interrogando , excipiendóque quæ ille scitè ,
perspicuè , suauitèrque commemorabat. Paucis post
diebus Monspelium vnà cum Pacio rediturus , defle-
tendum è via censuit , vt demonstrare illi posset
scaturiginem Vallis-clausæ , non aquarum exundan-

1602. tium copia magis, quàm Petrarchæ, & Lauræ amoribus concelebratam: itémque Arcum illum triumphalem, qui Araufione conspicuus, C. Marij credebatur, cum ipse Fabij Maximi potiùs esse opinaretur; tum ciuitatem Auenionensem; & fornicatum triplici ferie Wardonis, seu Guardonis pontem; ac Nemausentia quoque nonnulla, quæ ille non aduerterat, tametsi illeic biennio moratus. Quam-primùm autem rediit, tanta se cum alacritate ad studium Iuris composuit, vt horas decem solidas diebus singulis in eo collocaret. Neque verò id solum tempus consecratum est studiis; sed dietim etiam quasdam horas, ac potissimùm ante somnum impendere solitus fuit litteris humanioribus, studioque rerum antiquarum. Non id abnuebat penitùs Pacius, qui mirè etiam afficiebatur, quoties illum de rebus variis, ad antiquas præsertim leges pertinentibus, dicentem audiret. Quin non modò etiam est passus, sed penè, dicam, auctòr fuit, vt Narbone inuiseret, quæ exstant illeic vetustatis non ignobilia monumenta; ac speciatim votum, factàmque Augusto Aræ dedicationem, cuius ante annos triginta effossæ, & Burdigalæ, cum illustratione Eliæ Vincti, excusæ exemplum obtinuerat. Scilicet nondum allatum erat Inscriptio- num Gruteri opus, in quo postea obseruauit Tribunitiam Augusti potestatem, quæ apud Tacitum legitur trigesima septima, fuisse ex hac ipsissima inscriptione trigesimalam octauam. Ad hæc, quia Pacius perlubenter edissererebat de rebus ad Physicam spectantibus, nullam non occasionem captabat ro-
gandi

tandi illum de causis naturæ abstrusioribus, & maxi- 1603.
mè quidem per horas relaxando animo datas. Sic
cùm aliquando noctu incidisset in crustas, squam-
mâsque piscium lucidas, collegit, intulitque clàm
in Pacij Musæum; ac postea cum illo ingressus, quam
præfererat candelam consultò exstinxit, vt illo pri-
mùm attonito, ac deinde lucem mirante, sciscitare-
tur ipsius causam. Ac recurrit quidem Pacius ad ca-
lorem ex putredine excitatum; sed rogauit Peires-
kius, cur non sentiretur ergo calor neque in iis
squammis, neque in quibusdam lignis putrescenti-
bus? cur horrea præ putredine incalescentia, calx
item madefacta, & alia tantoperè calida non emit-
terent lucem? cur si ob calorem cicindelæ lucent,
non lucerent etiam animalia cætera tantoperè iis ca-
lidiora? Ad quæ Pacius, posse calorem, quem in scho-
lis dicunt virtualementem, sufficere; & aliunde exigi cer-
tam dispositionem materiæ, quæ reperitur in rebus
minùs ad sensum calidis, non reperta in aliis calidio-
ribus sensu deprehensis. Prætereo porrò, cùm hæc,
& alia non fecissent satis Peireskio, nihil deinceps
visum fuisse probabilius, quàm lucem omnem flam-
mulam esse, sed rarissimam, tenuissimamve: argu-
mentòque esse lucem Solis, quæ dum cogitur, den-
satúrque, ardet; ad eum modum, quo vapor nihil
aliud, quàm aqua rarefacta, tenuatáque est, quæ rur-
sùs coacta, densatáque, humor apparet. Cùm lux
autem Solis directá, seu primaria sit adhuc satis den-
sa, vt calorem sui sensibilem faciat; repercussam ta-
men, secundariamve adeò tenuem euadere, vt eius

1603. calorem sensus non percipiat. Quare & nihil mirum videri, si lucula illa squammarum, similiúmque rerum non sentiatur calida; cum sit longè tenuior illa solari secundaria, intra quam planè euanescit. Quòd res autem calidiores non perinde luceant, causam dici posse, quòd calor vehementior tetriores excitet vapores, seu fuligines, quàm vt connatam luculam patiantur puram emergere, atque idcirco apparere. Rursus, cum foret valdè curiosus rei anatomicae, ac herbariae; ea-propter quoties licitum erat, diuertebat in Regios hortos, à quatuor iam annis instructos, ad Richerium Belleuallium vtriusque demonstratorem, cui nunquam non fuit Peireskij & desideratissima, & iucundissima consuetudo. Diuertebat etiam frequens ad Franciscum Ranchinum, qui ad peritiam Physices, Medicæque eximiam, pulchrè adiungebat notitiam, cultúmque rerum antiquarum. De Ioanne Dortomanno quid dicam, cuius semper solitus fuit & exquisitam doctrinam, & insignem erga se benevolentiam commendare? Hoc certè Medico est vsus, cum febriculâ laborauit, cumque vexatus est grauiore, quàm eò vsque fuisset expertus, dolore hæmorrhoidum, & nonnulla etiam vrinae emittendæ difficultate. An adtexam verò quod retulit sæpiùs, cum Dortomannus aliquando ægrotantem inuiferet, rogareturque, cur ea vice seriùs solito aduentaret, respondisse ipsum se accedere ex consultatione memorabili pro muliere Belliquadrensi, quæ tum gestaret vtero mensem iam vigesimum tertium. Ea nempe iteratò nupta, cum ex priore coniugio par-

tus aliquot nonimestreis edidisset, ex posteriore ta- 1603.
men ediderat treis, vnum mensium vndecim, alte-
rum quatuordecim, tertium verò octodecim: & quo-
niam ex periculis antecedentium puerperiorum, con-
iiciebat sibi ex quarto impendere grauissimum; me-
dicos ideò confuleret, si qua ratione incolumis eua-
dere ex illo posset. Et memini quidem obiecisse me,
videret, ne esset eadem fœmina, quam non ita pri-
dem Antonius Saporta, aliique Medici propter si-
mile nescio quid non omninò sanam mente pro-
nunciassent. Verùm perstitit fuisse aliam, adiiciens
ipsam non longè post peperisse infantem cum capil-
litio, ac dentibus, obtinuisseque à coniuge, ne vltè-
riùs contingeretur. Vtcumque porrò hac de re sit,
(quam venditare pro vera nolim) occasione partim
morborum, partim vehementioris studij, effectum
est, vt literas ad amicos scriberet raras. Inde euenit,
vt cum semel totos quatuor menseis à scribendo ab-
stinuisset, & periissent etiam destinatae quædam in
Italiam epistolæ, ideò rumor de eius morte Romæ,
ac Patauij precrebuerit; & Pignorius etiam ad Pa-
trem consolatoriam scripserit; Gualdus verò, falsitate
rumoris comperta, illum quasi rediuuium salutauerit,
crudelem blandè appellitans, quod suâ in scriben-
do negligentia, amicos tam bonos, tamque con-
stanteis enecaret. Videlicet non admittebant quod
expectandas à se raras literas præmonuerat, do-
nec studium Iuris foret absolutum. Quare compul-
sus denique fuit, vt sapiusculè scriberet; neque ad
ipsos Italos modò, sed ad ipsos quoque Velscrum,

1603. Scaligerum, Clusium. Quia porrò ambages nimis erant magnæ; cùm oporteret literas Augustâ, atque Francofurto transdere in Hollandiam; ideò Scaliger auctor fuit, vt literæ mutuò destinarentur Parisios, ad Præsidentem illum eximium Iacobum Augustum Thuanum, cuius nomen diffusius est, quàm vt elogio vllò possit comprehendi. Etenim, quòd Scaliger illum & sui amantissimum, & pro singulari in bonos, eruditósq;e omneis affectu ad omne genus officij paratissimum comperisset; idcirco eam ipsi curam non dubitavit committere, vt commendatas ab utroque literas ex æquo curaret. Quare hac primùm occasione, & ex hoc vsque tempore cœpit quæ magna, excultaque deinceps fuit, inter Peireskium, & Thuanum necessitudo. Ad Patrem verò, ac Patruum, vti par fuit, scripsit frequentius: sed maximè vt obtineret, ne ante finem eius anni, qui fuit huius sæculi tertius, Aquas-Sextias euocaretur. Et quia nôrat ciueis Aquenſeis ea tempestate procurare, vt non modò Regium Collegium pro humanioribus literis, ac Philosophiæ studio haberent; sed vt priscam etiam Vniuersitatem, Regiis Professoribus illustratam facerent; eapropter scribens ad Parentes miro contendit studio, vt Professori primario Iuris ampla forent stipendia, quo Pacius illuc accerferetur. Siquidem perspectum habebat tam Palatinum Comitem, quàm Academiæ Curatores euocare illum ingenti pollicitatione Heidelbergam, vbi iam per complureis annos sui specimen dederat; ipse verò & expetebat posse Aquenſem Academiam tan-

to ornamento gloriari, & ægrè ferebat excidere spe, 1603.
quam satis firmam conceperat efficiendi demùm ex
illo virum Catholico-Romanum. Cæterùm, cùm
non posset ampliùs Patruì votis obsistere, quippe qui
resignata illi dignitate Senatoria, etiam ab anni ini-
tio regium diploma quæsierat; accessit tandem
Aguas Sextias, vt necessarium illi habendæ docto-
reum gradum consequeretur. Non accessit autem
nisi priùs optimè exercitatus, ac nisi obtenta in fi-
nem anni dilatione, tum vt Pacium per ferias Na-
talitias deduceret, tum vt intereà se ad varias actio-
nes obeundas meliùs compararet. Etenim quia mo-
ris tum erat in Aquensi Academia, vt nemo priùs
ad lauream Doctoratus admitteretur, quàm, præ-
ter alia tentamenta, triduanas theseis defendisset; id-
circò theseis miscellaneas ex vtroque Iure desumptas,
maturè & seligere, & mandare typis oportuit. Et
aliunde, quoniam à Patruo accepturus vno die Do-
ctoratus insignia, constituerat ipse in fratrem inse-
quenti die conferre; eapropter habere sibi tempus
voluit, ad congerendum vnde posset insigniorum
originem, vetustatémque explicare. Accessit ergo
tandem cum Pacio sub brumam Aguas-Sextias: ta-
meti gradum adeptus non est, nisi die Ianuarij in-
sequentis anni decima octaua. Tædium fortassis pa- 1604.
rerem, si vel per capita attingerem ea, quæ magna
cum eruditionis testatione edisseruìt singulis illis
actionibus, quibus est Lauream consequutus. Satis
esto subiicere, gessisse se illum eo cum vigore animi,
vt non totam modò coronam in admirationem ra-

1604. puerit; sed ipsi etiam Pacio visus fuerit seipsum longè superare. Biduo post, cum ornamenta Doctorea in Fratrem conferret, dici non potest qua suavitate auditores perfuderit. Scilicet ex statua quadam Metrodori cum galero suo, seu Arcadico pileo, & infulis, cumque pallio philosophico, & annulo in sinistra manu: itémque ex statuis quibusdam Hippocratis cum simili pallio, epomidéque adiuncta: ex inscriptione quadam Eubuli Marathonij, ac infulata statua non ad ceruices, sed circum caput: ex consimilibus Platonis, Theophrasti, Phauorini, aliorum: ex cimeliis Gotthicis, in quibus mitræ pileis non admodum absimiles; ex innumeris aliis (vt breue faciam) monumentis, ostendit quemadmodum vsus eiusmodi ornamentorum ab vsque Græcis ad Latinos, & ad nos vsque transferit; quemadmodumque ex Philosophia atque vetere Sacerdotio, gradum fecerit in doctrinam, Professionémque multiplicem recentiorum Academiarum; idque citatis passim Conciliis, Patribus, Poëtis, Historicis, Philosophis, Oratoribus, quibus plenam faceret fidem.